

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 81

24 жовтня 2013 р.

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 81 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

Редакційна колегія:

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги 3

Аналітичний ракурс

Ворошилов О.

В Україні – останній призов громадян
на строкову службу до Збройних сил **12**

Потіха А.

Комуністична партія України в політичному процесі
Української держави **20**

Законодавча влада 31

Виконавча влада 40

Політика 50

Економіка 54

Економіка України в контексті
світових кризових тенденцій. **60**

У ЦЕНТРІ УВАГИ

М. Азаров: «Потрібне системне посилення економічної політики, орієнтованої на підтримку вітчизняного виробництва»

Із вступного слова Прем'єр-міністра України на засіданні уряду 23 жовтня 2013 р.

...Підбито підсумки роботи економіки за дев'ять місяців поточного року. Держстат оприлюднив статистику, яка говорить, що у вересні виявилися певні негативні тенденції. Попри те, що уряд робив усе можливе, щоб нівелювати вплив поганої кон'юнктури для українських товарів та ускладнення у торгівлі з країнами Митного союзу, зупинки нафтохімічної галузі та негативний вплив несприятливих погодних умов, які призупинили майже на місяць польові роботи, – усе це позначилося на роботі економіки.

Треба підкреслити, що ми маємо справу з вкрай складним збігом негативних факторів. Затяжний спад попиту на наші товари на традиційних ринках і зменшення ціни на товари українського експорту всі останні три роки супроводжується руйнівним для цілих галузей нашої економіки впливом найвищої в Європі ціни на газ. За три роки ми переплатили за газ до 20 млрд дол. Які за цей же час могли бути використані для модернізації промисловості, сфери охорони здоров'я або на реалізацію інфраструктурних проектів.

Хочу нагадати опонентам, які готові звинуватити наш уряд навіть у світовій рецесії, що саме їхні політичні сили несуть відповідальність за створення таких «драконівських» умов для економіки України. Це їхня пряма відповідальність, але вони не беруть її перед народом України. Більше того, вони намагаються сьогодні провокувати паніку й жодним чином не сприяють подоланню нових викликів.

Тим часом, дію глобальних негативних чинників посилили введені нашими партнерами з Митного союзу

зовнішньоторговельні обмеження для вітчизняних підприємств металургійного комплексу (виробництво труб), харчової промисловості (виробництво м'яса великої рогатої худоби, молочної продукції, кондитерських виробів) і машинобудування (виробництво легкових автомобілів і вантажних вагонів).

А кожне таке обмеження – дуже болюча для виробників втрата обсягів виробництв, робочих місць і доходів людей, які на них працюють. Достатньо згадати, що раптове запровадження Російською Федерацією утилізаційного збору на автомобілі призвело до того, що вітчизняний автопром втратив 60 % обсягів виробництва. Стояло питання про звільнення близько 17 тис. робітників. І лише вимушені симетричні заходи, запроваджені нами, призупинили стрімкий спад в автомобілебудуванні.

Буквально днями Стаханівський вагонобудівний завод оголосив про можливе скорочення 1,5 тис. працівників. Причина – скорочення виробництва внаслідок зменшення замовлень. За дев'ять місяців 2013 р. виробництво вагонів на підприємстві зменшилося на приблизно 40 %, порівняно з аналогічним періодом 2012 р. Причина та ж – кардинальне скорочення традиційних замовлень. Дев'яносто відсотків продукції заводу експортується до Росії.

...Здавалося, що наприкінці першого півріччя заходи уряду з активізації економіки допомогли подолати рецесійну тенденцію початку року. За підсумками липня 2013 р. індекс промислового виробництва зріс на 5,1 % порівняно із червнем поточного року. Намітилася тенденція профіциту платіжного балансу. Уряд робив усе, щоб втрати в експорті компенсувати попитом на внутрішньому ринку. Але, на превеликий жаль, втрати, яких зазнала наша економіка, і про які я сказав, не дали змоги утримати зростання.

У січні – вересні 2013 р. індекс промислової продукції порівняно з відповідним періодом 2012 р. становив 95 %.

Тому сьогодні ми повинні вимогливо проаналізувати всі фактори, які вплинули на скорочення промислового виробництва, і визначити заходи, щоб мінімізувати та компенсувати негативний вплив. Тобто потрібне системне посилення економічної політики, орієнтованої на підтримку вітчизняного виробництва.

Це і необхідно, і цілком можливо.

Адже, незважаючи на тиск майже форс-мажорних факторів, у 2013 р. чітко виявився і ряд позитивів, які говорять про міцний потенціал певних секторів економіки, і результативність політики модернізації промисловості. Так, у металургійному виробництві за дев'ять місяців 2013 р. проти аналогічного періоду 2012 р. зросли обсяги виробництва прутків і стрижнів, напівфабрикатів, отриманих безперервним литтям, збільшується частка передових технологій електросталеліпіння тощо.

Безперечно заслуговує на увагу збільшення виробництва на українських підприємствах фармацевтичної галузі, зокрема лікарських препаратів на 14 %. І це в умовах, коли кардинально підвищуються вимоги до якості ліків.

Зростання сільськогосподарського виробництва створило передумови для покращення показників виробництва харчових продуктів, зокрема збільшено виробництво м'яса свійської птиці на 16 %, м'яса великої рогатої худоби – на 11 %, м'яса свиней свіжого чи охолодженого – на 10 %.

Окремо заслуговують на увагу досягнення у сфері високих технологій. Експорт продукції у сфері інформаційних технологій з України в цьому році становитиме близько 2 млрд дол. За цим показником наша країна входить до п'ятірки лідерів Центральної та Східної Європи.

Тобто, з одного боку, є сектори, успіх яких треба підтримувати й розвивати, і є сектори, які потребують додаткових заходів стимулювання. Тут треба негайно активувати весь доступний арсенал економічного стимулювання. А також посилити відповідальність чиновників за виконання поставлених Президентом завдань. Наприклад, в Україні стабільно високий попит на продукцію сільськогосподарського машинобудування. Уряд прийняв ряд серйозних рішень для стимулювання інвестицій у виробництво сільськогосподарської техніки та включив цей напрям у Державну програму активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. Але за дев'ять місяців сільгоспмашинобудування не продемонструвало очікуваного зростання. Так, тракторів вироблено

на 30 % менше, ніж за січень – вересень 2012 р. Тоді як виробництво дискових борон збільшилося на 23 %, а сівалок – на 24 %. Тобто ми не отримали зростання у виробництві складної техніки. Чому? Що гальмує виконання добре опрацьованого й підтриманого нормативною базою завдання?

Це не риторичні питання. Уряду повинні дати відповідь міністр промислової політики Короленко, міністр аграрної політики і продовольства Присяжнюк, міністр економічного розвитку та торгівлі Прасолов і міністр фінансів Колобов.

Ми не повинні лише спостерігати, що попит на продукцію сільськогосподарського машинобудування й досі задовольняється технікою іноземного виробництва. Тому звіт названих міністерств про виконану (або невиконану) роботу уряд заслухає вже на найближчих засіданнях.

Далі. Житлове будівництво, частка якого в загальному обсязі будівництва за січень – вересень 2013 р. становила 18 %, продемонструвало позитивну динаміку – +7,2 %.

Але скажіть, чи достатньо цього для вирішення житлової проблеми? Чи стало зростання системним? Чи може зростання тривати, якщо кредитування будівництва за дев'ять місяців скоротилося на 16 %? Напевне, ні.

Тому доручаю віце-прем'єр-міністру О. Вілкулу, міністру регіонального розвитку, будівництва і ЖКГ Г. Темнику доповісти на найближчому засіданні уряду про стан виконання заходів та пропозиції щодо розвитку будівельної галузі в цілому та стосовно активізації житлового будівництва за програмами доступного житла зокрема.

...У січні – вересні роздрібна торгівля була лідером економічного зростання: оборот зріс майже на 10 % порівняно з аналогічним періодом минулого року, і це за умов майже нульової інфляції.

Однак попит поволі спрямовується на товари іноземного походження. Так, частка продажу товарів, які вироблені на території України, за підсумком першого півріччя 2013 р. становила 58 % проти 60 % у першому півріччі 2012 р. Отже, внутрішній споживчий попит підтримується на високому рівні, але ним усе більше користуються не вітчизняні підприємства, а імпортери.

...Доручаю Мінекономрозвитку та Мінпромполітики проаналізувати стан виконання заходів щодо імпортозаміщення та доповісти про додаткові стимули, необхідні для розширення внутрішнього споживчого попиту на продукцію вітчизняного виробництва. ...Очевидно, проблеми в окремих секторах економіки прямо впливають на виконання бюджету.

Те, що ми поки що не досягли очікуваного відновлення зростання в реальному секторі економіки, обмежує можливості бюджету здійснювати всі заплановані видатки. Але в нас є досвід вирішення таких проблем, напрацьовані механізми. На сьогодні всі ці механізми, усі можливості наповнення державного бюджету треба використати повною мірою. Так, доходи Загального фонду державного бюджету за дев'ять місяців поточного року становили 217 млрд грн, або на 4 % більше порівняно з відповідним періодом минулого року. Але правда в тому, що це нижчий приріст, ніж ми планували при формуванні бюджету (близько 9 %).

Тим не менше це дає нам змогу безперерійно фінансувати видатки соціального характеру. За дев'ять місяців поточного року соціальні видатки із Загального фонду державного бюджету профінансовано у сумі понад 213 млрд грн, що на 12 % (або на 24 млрд грн) більше порівняно з відповідним періодом минулого року. Гарантовано, що так буде й далі: соціальні видатки бюджету та виплата заробітної плати будуть фінансуватися безумовно.

Видатки Загального фонду державного бюджету на трансферт Пенсійному фонду за дев'ять місяців 2013 р. були профінансовані вчасно та 100-відсотково – в обсязі понад 62 млрд грн.

У цілому, у вигляді пенсійних виплат люди отримали 187 млрд грн, або на 15 млрд грн більше, ніж у 2012 р. Тобто поточного року кожен пенсіонер уже отримав принаймні на 1 тис. грн більше за десять місяців, ніж минулого року. Кількість людей, які отримують пенсію у розмірі до 1 тис. грн за три роки зменшилась у чотири рази – приблизно із 10 млн осіб до 2,5 млн осіб.

За дев'ять місяців на утримання дітей-сиріт субвенції місцевим бюджетам зросли на 25 %.

Сім'ям з дітьми держава виплатила у вигляді різних видів державної соціальної допомоги понад 29 млрд грн, або на 20 % більше, ніж за аналогічний період минулого року. У жовтні поточного року виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства профінансовано двома траншами обсягом 3 млрд 338 млн грн. Кошти першого траншу на виплату зазначеної допомоги вже перераховані на поштові відділення та рахунки банківських установ у повному обсязі. На сьогодні завершується виплата коштів другого траншу.

Ми повністю розраховалися за вересень за страховими виплатами: по вагітності та пологах; щомісячними та одноразовими страховими виплатами потерпілим на виробництві та членам їхніх сімей; витратами на медичний, спеціальний догляд за інвалідами.

На жаль, були випадки затримок виплат окремим категоріям. І за це ми повинні вибачитися перед людьми. Але висновки зроблені й проблем надалі не повинно бути. Питання щодо інших видів виплат із соціальних фондів також буде вирішено.

За це персональну відповідальність несуть міністр соціальної політики Королевська та міністр фінансів Колобов.

Не менш важливим є питання оплати праці, розміри якої продовжують зростати. На 1 вересня 2013 р. середньомісячна заробітна плата була уже на 257 грн вища, ніж роком раніше.

Але проблему повноти розрахунків роботодавців з працівниками вирішити поки не вдалося. Хоча, починаючи із березня, кожен місяць заборгованість із заробітної плати скорочується. Є факти навіть виникнення «нових» боргів перед працівниками. Це недопустимо.

Глава держави поставив завдання щодо скорочення боргів із заробітної плати незалежно від того, якої форми власності є підприємство. Усе це завдання місцевих органів влади та відповідних міністрів, якщо йдеться про державні підприємства. Ми склали чіткі графіки скорочення боргів. І тих керівників, які їх не дотримуються, умовляти не будемо. Будемо використовувати всі доступні важелі, щоб захистити права людей на оплату праці.

Вимагаю, щоб енергійно включилися у цю роботу керівники регіональних адміністрацій. Кожен випадок навіть наміру керівництва підприємств скоротити своїх працівників або перевести їх на неповний робочий день повинен бути приводом для глави адміністрації, щоб втрутитися в ситуацію особисто.

Проблеми, які виникають з фінансуванням і виплатою заробітної плати в окремих регіонах, переважно говорять не про глибину бюджетних проблем, а про те, що не вжито заходів щодо запобігання проблемам. Скажімо, коли йдеться про працівників бюджетної сфери, якщо на території в певний період не вистачає коштів на оплату праці, то є можливість, наприклад, взяти бюджетну позику.

За необхідності ми виділяємо додаткові ресурси із державного бюджету. Наприклад, 9 жовтня уряд на 2,1 млрд грн збільшив додаткову дотацію місцевим бюджетам для своєчасної виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ, які фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Не було жодного разу, коли б, наприклад, губернатор до мене звернувся і я проігнорував прохання про бюджетну підтримку на оплату праці.

Люди ні за яких умов не повинні страждати.

Водночас я вимагаю, щоб місцева влада щоденно працювала над розширенням виробництва, створенням сприятливого бізнес-клімату в регіоні, залученням інвестицій тощо. Тобто всім тим, що має наповнювати бюджети територіальних громад і створювати нові робочі місця.

Механізми стимулювання створення робочих місць, які ми заклали в Закон України «Про зайнятість населення», дали змогу створити робочі місця для понад 113 тис. громадян. Це удвічі більше, ніж у минулому році. А за кожним з таких працевлаштованих стоїть сім'я.

Підкреслюю, що сьогодні для України кожне робоче місце – на вагу золота.

Я думаю, саме сьогодні потрібно перейти на оцінку ефективності роботи місцевої влади саме за показником новостворених робочих місць.

Шановні колеги, хочу підсумувати: що ж необхідно зробити невідкладно, щоб зміцнити позитиви і нейтралізувати негативи та у найкоротший термін оживити економічне зростання?

По-перше, ретельно, предметно проаналізувати, що гальмує розвиток. Притому не взагалі, не списуючи на об'єктивні фактори, а предметно, буквально для кожного великого підприємства виконати такий аналіз і виробити заходи. У нас є абсолютно успішні приклади такого підходу. Саме конкретні меморандуми між урядом й інвесторами дали змогу відновити виробництво на «Карпатнафтохімі» й електрометалургійних комбінатах. І це правильно. «Пігулок від усього» не існує. Кожній ситуації – своя тактика оздоровлення. Тому доручаю віце-прем'єр-міністру Ю. Бойку розпочати розробку, так би мовити, «дорожніх карт» виводу з кризи підприємств, які визначають здоров'я нашої економіки.

Окремо наголошую на тому, що, мабуть, єдиний «універсальний» рецепт оздоровлення – це максимальне сприяння, максимальний ступінь економічної свободи для підприємств, які демонструють здатність долати негативні тенденції, модернізуватися, виявляють соціальну відповідальність. Будь-яке збільшення тиску на підприємства, необґрунтовані перепони – це ніщо інше, як економічний злочин.

По-друге, без кардинального збільшення довгострокового кредитування реального сектору економіки неможливо нарощувати виробництво й одночасно модернізувати вітчизняні підприємства.

Треба визнати, що в перманентно складній ситуації останніх років банківська система (яку ми з величезними зусиллями стабілізували після кризи 2008–2009 рр.) не взяла на себе частки відповідальності за економічний розвиток країни. Так, комерційні банки на 1 жовтня поточного року залучили величезний ресурс: понад 425 млрд грн депозитів фізичних осіб. Це гроші наших громадян, отримані завдяки збільшенню доходів населення. І як же працює цей та інші банківські ресурси? Фактично тільки на проїдання.

Із 1 березня 2010 р. загальний обсяг наданих споживчих кредитів на термін до одного року зріс у 2,4 раза. А обсяг кре-

дитів підприємствам терміном більше одного року збільшився лише на 22 %. При тому що за цей же час банківські депозити зросли у два рази.

Треба усвідомити, що «споживча» модель участі банків в економіці підтримує короткотерміновий попит, але не створює перспективних робочих місць і нових доходів, які, у свою чергу, стануть новим ресурсом банківської системи.

Доручаю першому віце-прем'єр-міністру С. Арбузову разом з Національним банком глибоко вивчити можливості створення максимально сприятливих умов для кредитування саме реального сектору економіки в інтересах розвитку та представити відповідні пропозиції на розгляд уряду.

Жодний бізнес, крім спекулятивного, не може нормально розвиватися, коли фінансові ресурси коштують понад 20 % на рік. На цьому особливо наполягає Президент України. Він поставив завдання задіяти всі можливі механізми для здешевлення кредитного ресурсу для підприємств уже до кінця року принаймні до 14 % річних. А у наступному році доступність кредитних ресурсів для виробника повинна стати головним генератором зростання, насамперед для проектів Програми активізації економіки.

По-третє, у таких складних умовах ціни і тарифи природних монополій повинні бути не обтяженням собівартості, а, навпаки, стимулом зростання. Президент України вимагає, щоб уряд забезпечив мораторій на підвищення тарифів для вітчизняних виробництв і поточного, і наступного року. Тому доручаю віце-прем'єр-міністрам Ю. Бойку і О. Вілкулу в сферах своєї компетенції розробити механізми забезпечення стабільних цін і утримання тарифів на рівні, що діє на сьогодні.

Необхідно спільними зусиллями, справедливо розділивши тягар світової економічної кризи, системно вирівнювати ситуацію та планові йти до нашої загальної мети: стабільного розвитку економіки та покращення добробуту українських родин.

І, нарешті, останнє. В умовах, які склалися, не можна вважати задовільним стан реалізації Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. Я неодноразово звертав увагу на вкрай повільні темпи підготовки та

погодження заходів програми. Що це означає для економіки, для українських підприємств? Що досі немає контрактів з гарантованим фінансуванням, під які можна кредитуватися в банках. А отже, не було розміщено замовлення на виготовлення продукції. Це означає, що не було створено нових робочих місць. Крім того, треба мати на увазі, що будь-який новий проєкт у промисловості, особливо проєкт з високотехнологічною складовою, має період підготовчої роботи мінімум рік. А часу чекати в нас немає.

У зв'язку з цим доручаю першому віце-прем'єр-міністру С. Арбузову разом з Мінекономрозвитку та Мінфіном забезпечити підготовку щотижневих доповідей і обговорення заходів щодо практичного «запуску» трьох-п'яти проєктів з програми активізації, які повинні розпочатися у 2013 р. і виконуватися у 2014 р.

Уже наступного тижня я хочу побачити план-графік розгляду таких доповідей. Кожний розгляд цих питань повинен завершуватися відповідними рішеннями уряду. Якщо потрібно – то і кадровими, коли гальмування розвитку відбувається через чийсь спротив або некомпетентність (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 23.10.*)

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

О. Ворошилов, старш. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. іст. наук

В Україні – останній призов громадян на строкову службу до Збройних сил

14 жовтня Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних сил України В. Янукович підписав указ про останній призов і перехід на формування Збройних сил на контрактній основі. «Я сьогодні вранці підписав указ. Уже більше призова не буде. Там усе розписано, як звільнятимуться в запас солдати строкової служби, і підуть цього року ос-

танні, і не призватимемо», – сказав В. Янукович під час зустрічі з жінками-героями України.

Водночас Президент зазначив, що набір на строкову службу збережеться у внутрішніх військах.

В. Янукович наголосив, що нині рівень озброєння української армії, технології, що застосовуються в роботі, досягли того рівня, коли необхідне залучення найкращих фахівців. «Сьогодні в нас таке озброєння, такі військові технології, де потрібен дуже високий професійний рівень... Техніка дуже складна, тому армія зараз має бути професійна», – сказав глава держави. На переконання В. Януковича, до служби в Збройних силах за контрактом мають іти «ті люди, які прагнуть до служби, яких тягне до військової професії». «Наразі професійний підхід на контрактній основі – це та сама робота. Це військові професіонали, котрі мають гарантувати безпеку нашої держави», – резюмував Президент.

Таким чином, нинішній призов громадян на строкову військову службу до лав Збройних сил України, який стартував 1 жовтня, стане останнім. Як повідомлялося, упродовж жовтня – листопада поточного року військові комісаріати України призвуть і направлять у війська 10 800 осіб. Із них у Збройні сили України – 5000, Внутрішні війська МВС України – 4800, Державну спеціальну службу транспорту – 1000 осіб.

З весни 2014 р. у ЗСУ будуть набирати тільки професіоналів, з якими планується підписувати трирічні контракти.

Паралельно буде запущена програма скорочення чисельності збройних сил. До 2018 р. планується скоротити загальну чисельність особового складу з нинішніх 184 тис. до 122 тис. осіб.

За інформацією українського генштабу, на сьогодні контракти з армією уклали 8 тис. осіб. Цього вистачить, щоб заповнити 60 % посад рядового та сержантського складу. У цьому контексті ЗМІ інформують, що українські військові почали масову кампанію з вербування безробітних. Зокрема, пілотний проект реалізують у Харкові, де багато закритих промислових підприємств.

У свою чергу міністр оборони України П. Лебедев наголошує на позитивних тенденціях на шляху переходу Збройних

сил на контрактну основу комплектування. «Штатна чисельність військовослужбовців за контрактом від початку цього року (з урахуванням тих, що звільнилися) збільшилася на 3,7 тис. осіб і становила на 1 вересня поточного року 49,1 тис. військовослужбовців. Це 58,3 % від усієї чисельності посад солдатів і сержантів», – зазначив П. Лебедев.

Він нагадав, що 14 жовтня поточного року було відправлено в запас останніх військовослужбовців строкової служби з лав ВМС України. «Таким чином, наші військово-морські сили вже повністю комплектують посади матросів, солдатів, сержантів і старшин виключно військовослужбовцями за контрактом», – сказав глава оборонного відомства.

Загалом, за словами міністра, тенденції спостерігаються позитивні. «Збільшилася і кількість охочих поступити на службу за контрактом, і прийнятих на таку», – сказав він.

Стосовно проблем у цьому напрямі, то, на його думку, про них ще говорити передчасно. «По-перше, процес цей лише розпочався. По-друге, сьогоднішня динаміка комплектування наших Збройних сил добровольцями, що обрали військову службу за контрактом своєю професією, свідчить, що ця заміна нам цілком під силу. І по-третє, ми суттєво поліпшили мотивацію для наших майбутніх контрактників», – пояснив П. Лебедев.

Відповідаючи на запитання про фінансування переходу на контракт, міністр поінформував, що в наступні чотири роки планується витратити понад 35 млрд грн на цей напрям, у рамках 90 млрд грн, передбачених на утримання військ.

У цьому контексті варто нагадати, що Державна програма реформування і розвитку Збройних сил України на 2013–2017 рр., яка була затверджена в кінці травня, передбачає, що держава протягом п'яти років виділить на реформу армії 130 млрд грн (приблизно 16,5 млрд дол.). Це означає, що на рік має виділятися 26–28 млрд грн (до 3,5 млрд дол.). Раніше фінансування з держбюджету становило 8–10 млрд грн (в межах 1 млрд дол.), на цей рік було заплановано 15 млрд грн. А в проекті держбюджету-2014, який був відкликаний на доопрацювання, на реформу армії передбачалося виділити дещо менше – 14 млрд грн.

Також до 2017 р. особовий склад скоротять зі 184 тис. до 120 тис. осіб, а до 2025-го армію планують повністю переозброїти.

Експерт Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння С. Згурець вважає, що коштів, передбачених програмою реформування, має вистачити на перехід до нового принципу формування ЗС: «Солдат-строковик обходиться державі не дешевше контрактника – приблизно однаково. Отже, збільшення фінансування дозволило б модернізувати озброєння, поліпшити рівень бойової підготовки. Якщо грошей не буде, то на контрактну основу перейти зможемо, а створити професійну армію – навряд чи».

За словами українських військових, на сьогодні зарплата контрактників становить 200–300 дол. Проте експерт військових програм Інституту євроатлантичного співробітництва І. Козій вважає, що цього замало: «Ситуація на ринку праці та загальна економічна ситуація змушують молодь іти за контрактом в армію. Інша справа, що контрактники часто не ставлять перед собою мету стати професійними військовими. Ідуть на три роки, прагнучи взяти участь у міжнародних миротворчих операціях, щоб заробити, а потім звільняються».

З метою запобігти даній тенденції було прийнято рішення про те, що до 1 липня наступного року для основних категорій військовослужбовців грошові виплати поступово будуть збільшені на 100 %. «Ми почали підвищувати зарплати з 1 квітня цього року, а потім у кілька етапів знову збільшимо оклад по 20 % за кожні три місяці, – поінформував міністр оборони України П. Лебедев. – У 2014 р. підвищення становитиме 100 %, разом заробітна плата збільшиться у два рази». Так, зарплата стрілка збільшиться з 1500 грн до 3000 грн, а старшина замість 2500 грн буде отримувати 5000 грн. Також військовослужбовців звільнять від податків.

Також планують вирішити житлове питання, виділивши контрактникам місця в гуртожитках. «Ми провели аудит 168 об'єктів незавершеного будівництва Міноборони. Ті, які готові на 80–90 %, добудовуватимуться на бюджетні кошти. Об'єкти з низьким ступенем готовності, але на

привабливих територіях, плануємо передавати приватним інвесторам з визначенням частки квартир Міноборони», – пояснив міністр. Крім того, під житло для контрактників перебудовуються казарми.

Ну і, нарешті, змінять уклад служби – ніякого чищення картоплі, прибирання території або іншої не властивої солдатам роботи. Контрактники, як запевнив міністр оборони, займуться тільки бойовою підготовкою та обслуговуванням військової техніки, решта ляже на підрядні організації.

Слід зазначити, що більшість експертів ніяких катастрофічних наслідків для армії і флоту через відмову від призову не очікують. Зокрема, військовий експерт київського Центру ім. О. Разумкова О. Мельник відзначає, що військово-службовці строкової служби, як правило, використовувалися на другорядних посадах. А тому великої втрати для обороноздатності країни не буде, оскільки від призовників не було великої користі.

Водночас В. Бадрак, директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння, наголошує, що відмова від призову – це лише перший крок до створення професійного війська в Україні. Попереду ще переозброєння і навіть підняття престижу професії захисника Батьківщини.

Радник Президента України І. Калінін, коментуючи підписання указу про призов, зазначив, що Президент В. Янукович виконав свою передвиборну обіцянку перед українським народом – країна остаточно перейшла на контрактну армію.

Зі свого боку, BBC News наголошує, що для В. Януковича цей крок став також політичною перемогою: «Під час передвиборної кампанії він обіцяв перевести армію на контрактну основу, чим користувалися його опоненти, звинувачуючи його в популізмі і заявляючи, що подібний крок неможливий у найближчі роки. В. Янукович справді не зміг перевести армію на контрактну основу у 2011 р., як було прописано в програмі, проте в результаті реформа все ж була завершена, що негайно позначилося на його рейтингу».

Водночас ряд експертів та опозиційно налаштованих політиків із приводу реформи ЗСУ звинувачують чинну владу

в популізмі, принагідно згадуючи те, що ще в 2011 р. у Міноборони не розглядали перехід на контрактну армію раніше 2023 р.

Зокрема, керівник Центру військово-політичних досліджень Д. Тимчук називає відмову від призову передвиборною авантюрою чинного Президента України В. Януковича: «По суті, мова йде не більш ніж про популізм. Янукович ще в ході своєї передвиборної кампанії обіцяв скасувати призов на військову службу і тільки зараз – напередодні чергової президентської гонки – починає виконувати це завдання».

Також, на відміну від переконання ініціаторів реформи у тому, що військова реформа дасть змогу країні істотно скороти витрати на утримання ЗСУ, Д. Тимчук робить наголос на тому, що «скорочення армії набагато дорожче, ніж її утримання. Якщо скорочують офіцерів, прапорщиків і мічманів, то їм необхідно платити вихідну допомогу. Це дуже великі суми. Крім того, держава зобов'язана забезпечити їх житлом. У підсумку на скорочення цих людей потрібно у багато разів більше фінансування, ніж на їх утримання в армії. У майбутньому, звичайно ж, це дасть ефект, але, враховуючи нинішній бюджет України і плани з переходу на контрактну армію, це нерозумний крок. Контрактна армія завжди обходиться державі дорожче, ніж призовна. Адже контрактнику потрібно платити куди більше грошове утримання, необхідно забезпечити його житлом та соціальним пакетом. Тому процеси, що відбуваються нині в українських збройних силах, не ведуть до того, щоб зменшилися витрати на утримання армії і флоту».

Експерт І. Козій також припускає, що нинішня реформа ЗСУ може виявитися передвиборним піаром влади: «Питання в тому, чи є у державного керівництва політична воля, щоб довести розпочате до кінця. Поки невідомо, тому що виборцям кидають радісну звістку – призову в армію більше не буде. Але ніхто не говорить, як виглядатиме армія в майбутньому, які озброєння і коли будуть закуплені, як зміниться бойова підготовка. Багато питань».

Експерт також не відкидає того, що проведення армійської реформи не випадково активізувалося саме напередодні президентських виборів 2015 р.: «Військові зараз згадують,

як у період помаранчевої революції 2004 р. у певний момент виник конфлікт між сухопутними військами і внутрішніми військами – ситуація була гострою і небезпечною. І припускають, що нинішня реформа є засобом політичного попередження подібних ситуацій. Взагалі якщо подивитися на силові структури України, то перекося в чисельності та фінансуванні створюють враження, ніби наша влада махнула рукою на зовнішні загрози, але боїться внутрішніх».

На думку депутата від партії «Батьківщина» А. Гриценка, який був міністром оборони у 2005–2007 рр., нинішнє призупинення призову обумовлене політичними мотивами і тільки погіршить боєздатність армії. «Скасування призову – політичне рішення, – вважає экс-міністр оборони. – У передвиборній програмі чинного Президента було чітко вказано: перехід на контрактну армію до 2011 р. Обіцянка буде виконана, щоб йому було з чим іти на президентські вибори у 2015-му».

«Для цього потрібно вирішити чотири завдання. По-перше, зробити службу цікавою для солдатів – щоб вони ходили на полігони, а не мели плац. По-друге, надати контрактникам службове житло. Третє: грошове забезпечення контрактника має бути принаймні на 10 % вище, ніж середня зарплата по країні. Четверте: переконливий соціальний пакет, можливість отримати вищу освіту під час служби, пенсії, гарантії на випадок поранення або загибелі солдата і т. д.», – зазначив А. Гриценко. На його думку, перші три завдання поки не виконані, а четверте виконане лише частково, тому відмова від призову не дасть очікуваного ефекту.

Екс-міністр також зауважив, що «коли немає мотивації служити – нема бойової підготовки. Це негативно вплине на боєздатність збройних сил». Утім, на думку колишнього глави оборонного відомства, люди давно очікували від влади такого рішення. «Ті люди, які не люблять армію і не хочуть служити в ній, з полегшенням зітхнули. Зрештою, в університеті не будуть ломитися на військові кафедри, платити гроші, а потім робити вигляд, що вони офіцери запасу. Те, що цей обман пропаде, – вже саме по собі плюс для країни», – підкреслює А. Гриценко, додаючи, що контрактна армія ство-

рюється не указами Президента, а планомірною роботою зі зміцнення збройних сил.

Водночас керівник військових програм Центру Разумкова О. Мельник визнав, що перший етап реформи, хай там в якій сфері вона проводилася, завжди складний для будь-якої країни. «Але перехід на контрактний принцип формування української армії – це не раптове рішення, а підсумок тривалої підготовки. Програма залучення в армію контрактників реалізується 10 років, нехай не завжди системно й успішно, але поступово та планово», – сказав він, закликавши не робити поспішних прогнозів. «Урешті-решт мова не йде про відмову від загального військового обов'язку. Призов зберігається для внутрішніх військ (та Держспецтрансслужби. – Ред.) і може бути відновлений у тому чи іншому обсязі у разі потреби», – пояснив експерт.

Таким чином, підсумовує О. Мельник, обов'язковий призов повністю не скасували. Призупиняється призов до Збройних сил. Залишається військова повинність і залишається система, яка у разі необхідності забезпечить його відновлення. Це може бути у випадку надзвичайних ситуацій або проблем з комплектування ЗСУ.

Звичайно, процес переходу на контрактну службу є лише складовою створення професійної армії. Є приклади надзвичайно професійних збройних сил. Наприклад, сили оборони Ізраїлю, де збережена загальна військова повинність не лише для чоловічого, а й жіночого населення. До речі, збройні сили Ізраїлю визнані одними з найбільш професійних у світі. Тут немає прямого зв'язку і немає гарантії, що перехід на контракт створить в Україні професійні збройні сили. Це лише одна зі складових процесу і одна з ознак, що це буде вид професійної діяльності тих, хто тепер буде служити, а сама служба буде не примусовою, а добровільною.

Для створення ж професійної армії потрібно, як мінімум, забезпечення інтенсивної бойової підготовки, переозброєння й модернізація, щоб солдати-професіонали, яких наберуть за контрактом, мали новітню військову техніку і озброєння, на яких вони б могли застосувати свої знання і підготовку.

А. Потіха, наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Комуністична партія України в політичному процесі Української держави

17 жовтня 2013 р. у м. Київ відбулося друге засідання поза-чергового 46 з'їзду Комуністичної партії України (КПУ). З'їзд розглянув два питання: про висунення кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах № 94, 132, 194, 197, 223 та виведення зі складу Центрального комітету Комуністичної партії України І. Удовени.

З інформацією щодо цих питань на з'їзді виступив перший секретар ЦК Компартії України П. Симоненко. Делегати з'їзду одногосно підтримали пропозиції Київського, Миколаївського, Черкаського обкомів і Київського міськкому партії щодо висунення кандидатів у народні депутати у «проблемних» округах.

Як відомо, на виборах у 2012 р. комуністи не змогли перемогти в жодному з 225 мажоритарних округів. Проте в деяких округах з'їзд висунув тих же кандидатів, що й у 2012-му, зазначають експерти. Зокрема, у 132-му окрузі (Первомайськ, Миколаївська область) буде балотуватися перший секретар Єланецького райкому КПУ А. Романюк (у 2012-му зайняв четверте місце, набравши 6,15 % голосів), а в 223-му – перший секретар Шевченківського райкому партії І. Шаповал (у 2012 р. посів шосте місце, 3,42 % голосів). У 197-му окрузі (Канів, Черкаська область) Компартію представить голова Черкаського обкому партії, колишній народний депутат В. Росенко, який 2012 р. балотувався по округу № 200 в Черкаській області (посів сьоме місце з результатом у 2,88 % голосів). Двоє з кандидатів участі у виборах 2012 р. не брали: на 194-й округ (Черкаси) висунули В. Драгунова – помічника народного депутата, а в 94-му окрузі (Обухів, Київська область) від КПУ балотуватиметься підприємець В. Ткаченко.

Як зазначила К. Самойлик, народний депутат попереднього скликання, партія зробила ставку на партійних лідерів і на тих, хто працював з виборцями в їхніх округах.

Ще один колишній народний депутат-комуніст Є. Царьков заявив, що не виключає свого висунення в окрузі № 133 в Одесі у разі, якщо Центрвиборчком оголосить там перевибори. Як відомо, у вересні Вищий адмінсуд достроково припинив повноваження народного депутата І. Маркова (Партія регіонів), який переміг у цьому окрузі.

Водночас комуністи вважають, що нині діюча виборча система себе вичерпала. «Вибори в округах перетворилися в комерцію, бізнес, виграють грошові мішки. Майбутнє – за партійними списками», – зазначив І. Роечко.

Учасники з'їзду обговорювали й інші питання, зокрема, відновлення активної діяльності конкурентів КПУ – Соціалістичної партії. Вони вважають, що Адміністрація Президента вирішила знайти нових союзників і для цього орієнтуватиметься на М. Рудьковського, який очолив СПУ і спробує сформувати нову депутатську групу під назвою СПУ. Ця група і стане новим союзником Партії регіонів. Після того як КПУ заявила про свою принципову позицію щодо приєднання до Митного союзу, влада хоче створити нових союзників у парламенті, вважають комуністи.

З'їзд також розглянув звернення пленуму Київського обкому партії і вивів зі складу Центрального комітету Компартії України І. Удовену, обрану за квотою Київської обласної партійної організації.

Характеризуючи нинішню діяльність КПУ, слід згадати, що напередодні з'їзду комуністи в багатьох регіонах України провели низку заходів щодо організації референдуму стосовно Митного союзу. У зв'язку з цим деякі оглядачі ЗМІ задаються питанням: чи то випадково (що малоймовірно), чи то так задумано, що ці заходи відбулися перед початком виборчої кампанії в проблемних округах. Слід зазначити, що про наміри влади підписати угоду з ЄС було відомо давно, але саме у вересні і жовтні комуністи активізували кампанію з організації референдуму. Їм не завадило навіть рішення суду, яке практично не давало права комуністам створювати ініціативні групи.

Ще одна обставина, яка у багатьох викликає сумніви щодо щирості комуністів. Під час зібрань досить багато було критики на адресу влади і опозиції. Причому це стосувалося

переважно теперішніх соціально-економічних проблем, які не мають відношення до ЄС.

Як інформують партійні ЗМІ Компартії, 6 жовтня 2013 р. у м. Сімферополь відбулися збори громадян щодо проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою. У роботі зборів взяли участь 2138 громадян України.

Комуністів у питанні необхідності проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою підтримали і зібралися на площі ім. В. І. Леніна громадський рух «Український вибір», «Російська громада», козацтво, представники міської організації партії «Союз», громадська організація «Кримські татари за союз з Росією» і багато інших.

Учасники зборів одноголосно ухвалили:

1. Вважати доцільним проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою щодо вступу (приєднання) України до Євразійського економічного простору.

2. Схвалили формулювання питання референдуму: «Чи підтримуєте Ви приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації ? Так. Ні».

3. Схвалили розданий учасникам зборів проект персонального складу ініціативної групи всеукраїнського референдуму.

4. Визнали уповноваженим представником ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму Г. Буйко.

5. Прийняли звернення до уповноваженого Верховної Ради України з прав людини В. Лутковської від територіальних громад Криму про порушення прав громадян України у їх волевиявленні з даного питання.

За інформацією ЗМІ, подібні зібрання відбулися в багатьох містах. Зокрема, 6 жовтня в Донецьку біля монумента «Твоїм визволителям, Донбас» 2330 осіб з усіх міст і районів області взяли участь у зборах громадян з метою ініціювати проведення всеукраїнського референдуму. Свою підтримку акції надали і представники громадської організації «Український вибір».

Як наголосив у своєму виступі народний депутат В. Бідьовка, Компартія – єдина на сьогодні опозиційна сила, тільки КПУ в парламенті й суспільстві відстоює інтереси України.

Цього ж дня відбулися подібні збори в Харкові, Запоріжжі, Чернігові. Усі вони проходили за одним сценарієм: заклик до проведення референдуму і критика влади. Як зазначив секретар Чернігівського обкому КПУ В. Лещенко, всеукраїнський референдум має стати для України легітимним способом вирішення важливих питань – від вибору вектора зовнішньоекономічної інтеграції до вирішення місцевих регіональних проблем. «Сьогодні Україна визначається з курсом зовнішньоекономічної інтеграції. У країні владою і опозицією розгорнута безпрецедентна кампанія “промивання мізків”, суть якої – переконати нас, українців, у безальтернативності курсу європейської інтеграції. І цим багато в чому влада пояснює підписання Угоди про асоціацію з ЄС та зону вільної торгівлі на кабальних для України умовах, здаючи, по суті, економічний суверенітет країни і інтереси мільйонів громадян», – заявив В. Лещенко.

За кілька днів зібрання з приводу референдуму відбулися ще в кількох містах. Там також лунали заклики до проведення референдуму, єднання і критика на адресу влади та опонентів КПУ. Як інформують ЗМІ, 9 жовтня в м. Миколаїв відбулися збори громадян з ініціювання всеукраїнського референдуму за народною ініціативою щодо зовнішньоекономічної інтеграції України. За словами організаторів зібрання, на площі ім. В. І. Леніна із самого ранку почали збиратися сотні жителів міста та області. На початок зборів зареєструвалося 2476 громадян України. Сотні громадян продовжували записуватися додатково під час і після зборів.

На думку організаторів заходу, настільки масовий інтерес громадян до ідеї референдуму свідчить про те, що питання, яке порушила Комуністична партія України, надзвичайно важливе для країни. Люди починають усвідомлювати, що від того, який вибір зробить Україна сьогодні, залежатиме майбутнє не тільки країни, а й кожного її громадянина.

Збори відкрив перший секретар Миколаївського обкому Компартії України В. Матвеев, зазначивши, що його учасники підтримують звернення громадян України щодо ініціювання референдуму, яке прозвучало 29 вересня 2013 у м. Київ на стадіоні «Спартак». Тоді було прийнято рішення провести в

регіонах України збори, на яких розглянути доцільність проведення референдуму.

Крім Миколаєва, 9 жовтня були проведені зібрання громадян у Сумах, Севастополі, Дніпропетровську, Кривому Розі та Луганську. Учасники заходів відзначали, що громадяни України переконані, що проведення референдуму стане найважливішим етапом становлення в Україні справжнього народовладдя, оскільки шляхом всенародного голосування народ України зможе реалізувати своє безпосереднє право на владу. За словами учасників зібрання, не даючи громадянам висловити свою думку на всенародному референдумі щодо зовнішньоекономічного вектора інтеграції, чинна влада визнає, що боїться власного народу.

На думку організаторів заходів, питання вибору вектора зовнішньоекономічної інтеграції є не тільки стратегічно важливим, це питання суверенітету, майбутнього країни, майбутніх поколінь.

Під час зібрань лунало досить багато емоційних виступів, зокрема, у своєму вступному слові лідер севастопольських комуністів В. Пархоменко сказав: «Тут нас зібрала одна спільна мета. Ми не можемо байдуже спостерігати за тим, що відбувається з нашою країною. Ми не можемо байдуже спостерігати за тим, як купка олігархів, русофобів, українських націоналістів, захопивши всі центральні канали, поливають брудом наших братів, які пліч-о-пліч стояли з нами разом і перемогли фашизм, тих, з ким ми разом відроджували велику Батьківщину, хто відбудував наше чудове місто і побудував Чорноморський флот. Ми не можемо дозволити, щоб нас розірвали на частини. Влада давно вже розділила нас по Дніпру, за мовним принципом, за національною, за релігійною ознакою. Але ми цього не хочемо. Ми хочемо жити з нашими братами». За його словами, все це у черговий раз спонукало комуністів поставити питання про те, що вектор зовнішньополітичного курсу майбутнього України повинна вирішувати не «купка олігархів і не купка оскажених націоналістів, а народ».

12 жовтня відбулися зібрання в Луганську, Каховці, Полтаві, Кіровограді, Одесі, Вінниці, Житомирі. Тут також луна-

ли заклики до єднання з членами Митного союзу. Під час мітингу в Луганську перший секретар Луганського обкому КПУ, народний депутат України С. Кілінкаров заявив, що кожен житель України повинен вирішити для себе сам – якщо він хоче скорочення робочих місць, високі тарифи на комунальні послуги та узаконену наркоманію, то йому необхідно голосувати за Євросоюз. «А якщо хоче розвитку національної промисловості та економіки, гідну заробітну плату і пенсію, то вступати потрібно до Митного союзу», – наголосив він.

С. Кілінкаров також зазначив, що міфи про «щасливе» майбутнє у Європі поширює не тільки «опозиція», а й діюча влада. «Нинішня влада боїться свого народу. Боїться, що референдум зруйнує насаджуваний владою міф про те, що українці хочуть євроінтеграції. Тому-то й відмовляють українським громадянам у проведенні референдуму, тим самим втоптуючи в бруд їхні конституційні права. Хоча при цьому завзято виступають за демократію і “європейські цінності”, використовуючи ці красиві слова для своєї пропаганди за подальший рух у бік Європи всупереч бажанню народу», – заявив народний депутат. При цьому він відзначив, що і ЄС, і українська влада з оптимізмом і надією прагнуть до підписання угоди, абсолютно не думаючи про наслідки цього кроку. Як нагадав політик, в Україні вже сьогодні зупиняються підприємства, які були орієнтовані на випуск продукції для російського ринку, а після підписання договору з ЄС, на думку С. Кілінкарова, економіку країни і зовсім чекає катастрофа.

У цілому комуністи досить критично оцінюють сучасну ситуацію в Україні, різко критикуючи реформи, які проводяться. Зокрема, народний депутат України, другий секретар ЦК КПУ І. Алексеєв зазначає, що на сьогодні стан медицини в Україні – катастрофічний. «Руйнування, занепад, здирництво, безвихідь, соціальна несправедливість – ось обличчя державної системи охорони здоров'я. І люди це відчувають», – підкреслив він.

І. Алексеєв наголошує, що за рівнем дитячої смертності Україна посідає серед країн світу «ганебне 63-тє місце», а за рівнем смертності серед дорослого населення Україна – 135! «Це гірше,

ніж у Сальвадорі і Йемені! Кожен п'ятий не доживає до 60 років! Що це, як не соціальний геноцид народу з боку олігархічної влади! А так звана медична реформа, яку ця влада впроваджує, не рахуючись з думкою і потребами наших громадян, – це одна із її складових», – зазначив народний депутат.

Комуністи вважають, що потрібно відмінити медичну реформу. «Відповідний законопроект нами подано до Верховної Ради, і я закликаю депутатів його підтримати», – заявив І. Алексєєв. Разом з тим він переконаний, що реформа потрібна. Але це має бути така реформа, яка б увібрала в себе як сучасний світовий досвід, так і величезний позитивний досвід становлення і розвитку системи охорони здоров'я за радянських часів. Треба відродити принципи системи лікувально-профілактичної медицини та оздоровлення, починаючи з перших хвилин життя і до глибокої старості, системи, основи якої були закладені академіком М. Семашком і взяті на озброєння багатьма країнами світу, закликає І. Алексєєв.

Реформа, на думку комуніста, має відбуватися виключно на основі потужного фінансування і матеріально-технічного й кадрового забезпечення. Згідно з розрахунками Всесвітньої організації охорони здоров'я, видатки на медицину повинні становити, щонайменше, 5 % валового внутрішнього продукту. У розвинутих країнах ця цифра коливається від 7 % до 15 % і більше. «У Радянській Україні вона досягала 45 %, а в сьогоднішній буржуазній не дотягує і до 3,5 %. Тому починати треба не з реорганізації “швидкої допомоги”, скорочення койко-місць або розширення платних послуг в інтересах приватного медичного бізнесу, а з наведення належного порядку, з гарантованого державою фінансування всієї медичної галузі на рівні не менше 10 % валового продукту», – переконаний І. Алексєєв. За його словами, жодна реформа «за сценаріями буржуазно-олігархічної влади» ніколи не буде проведена в інтересах народу, а тільки захищатиме статки можновладців. І медреформа тут не виняток. «Необхідно вивести економіку з тіні. Забезпечити вітчизняну промисловість, у тому числі фармакологічну, доступними кредитами під 2–3 % річних. Встановити жорсткий контроль над цінами на

ліки. Залучити до бюджету додаткові кошти можна і потрібно за рахунок введення прогресивної шкали оподаткування на розкіш. Державна монополія на горілку і тютюн – це ще 30 % до бюджету, частину з яких можна буде спрямувати на медицину», – вважає І. Алексєєв.

Він наголошує, що треба повернути державі стратегічні галузі промисловості, оскільки держава без власності – це не держава, а нічний сторож, який охороняє олігархів від народу.

Усі ці пропозиції, за словами народного депутата, підкріплені відповідними законопроектами, які подані до Верховної Ради. «Але через шалений опір різнокольорових олігархів і їхніх націоналістичних шісток не підтримуються при голосуванні або взагалі не виносяться на розгляд. Тому, без зміни політичної системи, без відсторонення олігархів від влади і повернення її народу, ні медична, ні будь-яка інша реформа не буде на користь простим людям, на користь трудящим», – наголосив комуніст.

Багато політиків називають заяви комуністів «демагогією», а спроби організувати референдум – «піар-акцією». Зокрема, як зазначила депутат від Партії регіонів Г. Герман, комуністи мають подвійні стандарти щодо євроінтеграції. «Ви пропонуєте референдум – це досить дорога затія. Я пропоную зробити дешевше: нехай лідери комуністичної партії з мерседесів пересядуть на російські машини. Носять російські костюми, вчать дітей у Росії, а не в Брюсселі чи в Лондоні. Нехай їздять відпочивати не в Ніццу, а десь там на Азовське море, і це буде найкраще переконання в тому, що Митний союз краще євроінтеграції», – зазначила А. Герман. За її словами, лідери КПУ морочать людям голову. «Самі хочуть жити у Європі, а люди нехай живуть у Митному союзі. Якось то не логічно», – підкреслила депутат.

Гостро критикують комуністів і представники ВО «Свобода». На їхнє переконання, ідея проведення референдуму про приєднання України до Митного союзу – це звичайне політичне заробітчанство Компартії.

Таку думку висловив народний депутат від фракції ВО «Свобода» І. Швайка. За його словами, не випадково цей

процес відбувається саме зараз, напередодні Вільнюського саміту. «Не випадково підписи з 2006 р. тільки наприкінці 2013-го цей дуумвірат вчорашніх комсомольців із позавчорашніми кадебістами витягнув на світ Божий. Це – перешкоджання підписанню угоди України з ЄС», – заявив І. Швайка.

Він вважає, що головна мета, яку сьогодні переслідують «політичні заробітчани» від Комуністичної партії, – дискредитувати саму ідею прямого народовладдя. І. Швайка спрогнозував, що через такі необачні кроки комуністів українці розчаруються в справжній меті референдумів.

Політолог, один з лідерів партії «Єдиний центр» І. Попов зазначає, що в нинішніх діях представників Комуністичної партії навколо ідеї проведення референдуму про приєднання України до Митного союзу відсутня щирість. За його словами, члени Компартії не прагнуть насправді цього референдуму. «Видається, що комуністи зіграли у “піддавки”. Тому що вони запланували серйозну подію, їм забороняють провести референдум, то вони мають адекватно діяти», – говорить І. Попов. Він вважає, що комуністи в такому випадку мали б організувати акції протесту, але вони цього не роблять. «Де блокування трибуни? Де зустрічі з європейськими послами з вимогою не підписувати з недемократичною владою України Угоди про асоціацію?» – зазначив політолог і наголосив, що члени КПУ забули про мистецтво бути справжніми опозиціонерами. «Мабуть, комуністи розучились працювати в опозиції, хоч вони і заявляють про свою опозиційність. Але не відчувається там сарасіті (продуктивність, потужність)», – підкреслив І. Попов.

У свою чергу, деякі політики мають намір запропонувати шляхом референдуму заборонити діяльність Комуністичної партії. Як інформують ЗМІ, з такою ініціативою виступили народний депутат від фракції УДАР Е. Гурвіц, голова Партії захисників Вітчизни Ю. Кармазін і лідер «Братства» Д. Корчинський. Зокрема, Е. Гурвіц заявив, що у Верховній Раді створять міжфракційне об'єднання з питань цього референдуму, а по всій Україні організуватимуть антикомуністичні штаби. «Засудження та заборона більшовицької ідеології – це не лише питання нашого ставлення до історії, а й ставлення до свого майбутнього», – підкреслив народний депутат.

Водночас Ю. Кармазін нагадав про резолюцію Парламентської асамблеї Ради Європи, яка засуджує як нацистський, так і комуністичний режими. «Ми запропонуємо людям прийняти текст закону про заборону Комуністичної партії та іншої тоталітарної ідеології шляхом народного голосування, тобто референдумом», – заявив він.

Ініціатори референдуму також пропонують розслідувати злочини комуністичного режиму та притягувати до відповідальності винних.

Тим часом ЦВК уже вкотре відмовила в реєстрації ініціативних груп з проведення всеукраїнського референдуму про вступ України в Митний союз. Заступник голови Центрвиборчкому А. Магера пояснив відмову в реєстрації ініціативних груп тим, що збори громадян були заборонені рішенням суду.

Більшість експертів вважають, що бажання комуністів провести референдум поки що безперспективні і вони не зможуть завадити підписанню Угоди з ЄС про асоціацію, якщо цього не захоче влада. Як зазначила голова правління громадянської мережі «Опора» О. Айвазовська на прес-конференції «Чи «вистрілить» закон про всеукраїнський референдум?», мersedжі останнього зводилися до пропаганди вступу України до Митного союзу, а тема інтеграції у Євразійський економічний простір, яка й повинна була стати предметом зборів, була озвучена лише під час офіційної церемонії зборів. Експерт також висловила думку, що «сьогодні немає ніяких підстав говорити, що подібні ініціативи зможуть зірвати підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом».

С. Конончук, керівник Програми демократизації політичних інститутів Українського незалежного центру політичних досліджень зазначила, що в цілому ініціатива КПУ та «Українського вибору» щодо проведення всеукраїнського референдуму про вступ України до Митного союзу безперспективна, має на меті задовольнити тих спонсорів КПУ, експорт яких націлений на ринок Росії і є черговою спробою політичного піару з боку лідера комуністів П. Симоненка в його президентських амбіціях на виборах 2015 р. «Політичними наслідками цієї ініціативи є те, що через півтора року, коли в

нас розпочнеться президентська кампанія, КПУ зможе чесно вдарити себе в груди і сказати, що вона зробила все можливе, аби забезпечити проведення референдуму про вступ в МС», – переконана експерт.

Подібну думку висловив політолог В. Небоженко. Він вважає, що ідея комуністів про проведення референдуму з приводу вступу України до Митного союзу говорить про те, що КПУ серйозно задумалася про майбутні президентські вибори. «Це несподівано – таке рішення комуністів, оскільки комуністичному руху більше 150 років і я не уявляю, як, наприклад, Компартія Бельгії може проводити референдум про приєднання її країни до Франції», – зазначив він.

За словами експерта, за 20 років українські комуністи не провели жодного страйку, не зробили жодного референдуму на користь захисту прав молоді, трудящих – тобто те, що є важливим елементом в боротьбі з «сьогоднішнім капіталізмом». «Зате вони займаються тим, що зручно, матеріально вигідно і демонструє їх лояльність до сусідньої держави», – підкреслив політолог.

Разом з тим, як зазначив В. Небоженко, це може бути «і гра Партії регіонів, яка однією рукою підписує Вільнюську угоду про асоціацію України з ЄС, а іншою – робить все, щоб ця угода не була реалізована через такі псевдо референдуми». «Але самі комуністи правильно роблять, якщо вони не вміють боротися за інтереси, права, за емоції населення, трудящих, то чому б їм не пограти в таку гру, яка називається “Зроби сам собі референдум”», – наголосив експерт.

Загалом же громадські активісти та представники експертних кіл зауважують, що їхнє обурення нині викликає не сам факт ініціювання КПУ проведення дещо нереалістичного з точки зору сьогочасних політичних реалій «червоного» референдуму, а сама можливість введення в дію досить контраверсійного Закону України «Про всеукраїнський референдум» (*З'їзд Компартії України висунув кандидатів у народні депутати // <http://www.kpu.ua>. – 2013. – 17.10; Вибори у «проблемних» округах: КПУ затвердила кандидатів у депутати // <http://tvi.ua>. – 2013. – 18.10; Народ України потребує*

референдума! // <http://www.kpu.ua>. – 2013. – 17.10; І. Алексєєв: Олігархічна влада здійснює соціальний геноцид народу України // <http://www.kpu.ua>. – 2013. – 16.10; ЦВК знову відмовила комуністам у референдумі // <http://www.pravda.com.ua>. – 2013. – 18.10; ЦВК зіпсувала комуністам референдум // <http://www.gazeta.lviv.ua>. – 2013. – 15.10; Симоненко пригрозив «регіоналам» персональною відповідальністю за євроінтеграцію // <http://www.pravda.com.ua>. – 2013. – 12.10; Герман - комуністам: самі хочете у ЄС, а людей відправляєте у Митний союз // <http://www.pravda.com.ua>. – 2013. – 1.10; Компартію звинуватили у політичному заробітчанстві // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 6.10; Попов: Комуністи розучились працювати в опозиції // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 18.09; Комуністи «розігрівають» проросійську меншість перед 2015 роком // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 9.09).

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

22 жовтня відбулися пленарні засідання III сесії Верховної Ради України сьомого скликання.

Під час вечірнього пленарного засідання Голова Верховної Ради України В. Рибак повідомив про засідання керівників депутатських фракцій, яке відбулося під час перерви. За його результатами було ухвалено рішення затвердити тижневий порядок пленарних засідань на 22–25 жовтня, а також заслухати Доповідь Кабінету Міністрів про участь України в діяльності з підтримання міжнародного миру і безпеки у 2012 р., розглянути проекти постанови про призначення окремих позачергових виборів сільських і селищних голів і питання ратифікації.

Доповідь Кабінету Міністрів про участь України в діяльності з підтримання міжнародного миру і безпеки у 2012 р. представив перший заступник міністра закордонних справ Р. Демченко. У доповіді, зокрема, йшлося про використання всіх можливих інструментів з боку України для підтримання миру в гарячих точках планети. «В останні роки за Україною

закріпилися лідерські позиції у забезпеченні миротворчих операцій під егідою ООН, зокрема вертолітними підрозділами, які є критично важливим елементом в успішному виконанні місій, насамперед в Африці», – зазначив Р. Демченко.

Він також привернув увагу до питання, врегулювання якого перебуває в безпосередній компетенції Верховної Ради, щодо граничних термінів перебування миротворчих контингентів, які збігаються з термінами, встановленими Радою Безпеки ООН. За його словами, така практика є не лише необґрунтованою, а й викликає непорозуміння в Секретаріаті ООН. «Вкрай важливо повернутися до попередньої практики, коли рішення Президента України про направлення миротворчого контингенту ООН з підтримання миру схвалюється Верховною Радою без встановлення кінцевого терміну його перебування», – зазначив перший заступник міністра.

Голова Комітету з питань національної безпеки і оборони В. Литвин висловив думку, що «немає підстав демонструвати переможну самозакоханість у здійсненні відповідних операцій щодо підтримання миру». В. Литвин сказав, що це важливе питання розглядається похапцем. «Водночас, комітет констатує, що участь України у миротворчих операціях доцільна і корисна. Насамперед з огляду на нашу бідність, що дає нам змогу отримувати відповідні кошти», – зазначив він. Голова комітету також повідомив, що щорічно ООН на підтримання миру виділяє 7,1 млрд дол., а Україна отримала за 10 років лише 350 млн дол.

В. Литвин наголосив на проблемах, які виникають. За його словами, деякі з них потребують законодавчого врегулювання.

Головуючий зазначив, що Доповідь взято до відома, а Комітет з питань національної безпеки і оборони підготує відповідний проект постанови з цього питання і Верховна Рада розгляне його.

На голосування було поставлено питання про затвердження розкладу засідань Верховної Ради на 22–25 жовтня з додатковим включенням до нього ряду законопроектів.

Народні депутати не проголосували («за» – 223).

Представники фракцій вносили пропозиції щодо включення до порядку денного тих законопроектів, розгляд яких вони вважають необхідним. Представники опозиційних фракцій, зокрема, наполягали на включенні проекту постанови про призначення позачергових виборів київського міського голови та депутатів Київської міської ради на 10 листопада 2013 р.

Головуючий також ставив на голосування пропозиції щодо затвердження порядку денного пленарних засідань з включенням законопроектів фракцій УДАР, «Свобода» і КПУ.

Жодне з голосувань не було результативним (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 22.10*).

Під час засідання Верховної Ради 22 жовтня спікер ВР В. Рибак оголосив про виключення народних депутатів А. Павелка та Л. Сергієнка зі складу депутатської фракції «Батьківщина» згідно з протоколом засідання фракції (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 22.10*).

У середу, 23 жовтня, Верховна Рада України продовжила роботу в пленарному режимі.

Головуючий запропонував народним депутатам затвердити розклад засідань Верховної Ради України на 23–25 жовтня 2013 р. з доповненням його законопроектами від фракцій. 317 голосами «за» порядок був затверджений (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 23.10*).

Під час засідання Верховної Ради України 23 жовтня народні депутати розглянули питання про включення до порядку денного проекту постанови про призначення позачергових виборів київського міського голови та депутатів Київської міської ради (щодо проведення виборів через

60 днів з дня прийняття цієї постанови) за реєстр. № 3003. Проект доповів народний депутат В. Яворівський. За його словами, суть постанови полягає у тому, що в ній немає фіксованої дати проведення таких виборів. Він запропонував призначити позачергові вибори Київського міського голови й депутатів Київської міської ради через 60 днів з дня прийняття цієї постанови.

В. Яворівський обґрунтував необхідність прийняття постанови тим, що у Києві вже півроку немає самоврядування. Він закликав народних депутатів з більшості проголосувати й зняти це питання, «провести нормальні вибори в Києві й поставити крапку».

Під час обговорення проекту представники опозиційних фракцій зазначали, що законні вибори у Києві повинні були відбутися вже давно, а те, що відбувається нині, виходить за рамки здорового глузду.

Представник фракції Партії регіонів В. Олійник зазначив, що причиною дискусії і колізії, яка виникла, є незаконні дії нинішньої опозиції, яка була в 2008 р. при владі. «Тому що тоді не питали в киян, не проводили референдум, а просто до коліна в цьому залі... переламали інтереси територіальної громади, і достроково призначили вибори як міського голови, так і міської ради. І в результаті з'явилася ця юридична колізія, коли призначити вибори в Києві – це діяти всупереч Конституції. Тому ми сьогодні наполягаємо на тому, щоб вибори були в Києві чітко так, як вимагає Конституція України», – заявив він.

Представник фракції КПУ А. Мартинюк зауважив, що в ситуації, яка склалася, винні ті, хто у 2008 р. вимагав проведення у столиці позачергових виборів.

А. Мартинюк зазначив, що фракція комуністів завжди підтримувала пропозиції про проведення виборів. «Ми за те, щоб провести позачергові вибори у Києві і в Тернополі», – наголосив він. Проект постанови не було включено до розкладу засідань Верховної Ради України на 23–25 жовтня («за» – 199) (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.10*).

23 жовтня Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України, урядом Російської Федерації та урядом Угорщини про перевезення ядерних матеріалів між Російською Федерацією та Угорщиною через територію України».

Угода визначає порядок ввезення та вивезення з території держав-учасниць Угоди спеціальних вантажів; порядок перетину державного кордону держав-учасниць Угоди під час перевезення ядерних матеріалів; компетентні органи, відповідальні за реалізацію цієї Угоди; умови для здійснення перевезень спеціальних вантажів, порядок їх супроводу та охорони; питання відповідальності за втрату спеціальних вантажів і за ядерну шкоду, заподіяну ядерним інцидентом (аварією), що стався при перевезенні спеціальних вантажів; порядок ліквідації наслідків аварії та вирішення спірних питань у зв'язку з аваріями тощо.

Зокрема, відповідно до Угоди, сторони співпрацюють з метою забезпечення перевезень свіжого та відпрацьованого ядерного палива, інших категорій ядерних матеріалів, які належать до ядерного паливного циклу, природного урану, радіоактивних матеріалів, які утворюються в результаті переробки відпрацьованого ядерного палива, а також порожніх транспортних пакувальних комплектів для таких матеріалів з Російської Федерації до Угорщини та з Угорщини до Російської Федерації, транзитом через територію України.

Ратифікація Угоди створює належне правове підґрунтя для перевезення ядерних матеріалів між РФ та Угорщиною через територію України, визначає чіткі механізми взаємодії компетентних органів цих держав на всіх етапах перевезення спеціальних вантажів, вирішує питання забезпечення ядерної та радіаційної безпеки і фізичного захисту при здійсненні перевезень ядерних матеріалів.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 0025 (**Офіційний портал Верховної Ради України** (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.10).

Фракція «Батьківщина» *требує* **отставки** **правительства**. Об этом заявил на заседании Верховной Рады председатель фракции А. Яценюк.

Он отметил, что экономическая ситуация в Украине является «катастрофической и драматичной». По словам А. Яценюка, «золотовалютные резервы центрального банка Украины минус 17 млрд дол. США, мы не покрываем даже три месяца импорта». А. Яценюк отметил, что «вся банковская система страны находится под серьезным ударом – ударом возможной девальвации национальной денежной единицы, в стране нет валюты для того, чтобы удерживать валютнообменный курс».

Как заявил А. Яценюк, Государственное казначейство Украины имеет на своих счетах в определенные периоды 3 млн грн, и этого не хватает даже на то, чтобы «заправлять автомашины парка Президента Украины В. Януковича». Он сообщил: «Мы объявили по всей стране обращение ко всем депутатам всех местных советов: расскажите правду о том, что деньги местных бюджетов, которые должны финансировать учителей и врачей и местную общину, украдены центральным правительством. И в пятницу мы представим доказательства этой слабой, непрофессиональной и предательской политики этого правительства по отношению к народу Украины» (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 23.10).

Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин *рекомендує парламенту прийняти за основу законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у частині дотримання правил виробництва виноробної продукції та ведення виноградників.*

Як зазначалося під час обговорення, проект (реєстр. № 2460) спрямований на вдосконалення законодавчого регулювання відносин у сфері виробництва виноробної продукції та ведення виноградників. Документом, зокрема, передбачається уточнити склад правопорушень і санкції до осіб, що

порушили правові вимоги у цій сфері, а також визначити повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі.

Пропонується, зокрема, встановити, що невиконання законних розпоряджень чи приписів, інших законних вимог інспекторів сільського господарства, ненадання їм необхідної інформації або надання недостовірної інформації, а також вчинення перешкод для виконання покладених на них обов'язків тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від 10 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Під час обговорення наголошувалося, зокрема, на тому, що прийняття законопроекту надасть можливість Держсільгоспінспекції та її територіальним органам у межах діючого законодавства ефективно виконувати покладені на неї повноваження щодо здійснення державного нагляду (контролю) у частині дотримання правил виробництва виноробної продукції та ведення виноградників, дасть змогу усунути існуючу колізію в компетенції деяких центральних органів виконавчої влади у зв'язку з проведенням адміністративної реформи (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.10).

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики рекомендує Верховній Раді прийняти за основу проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання містобудівної діяльності.

Законопроектом (реєстр. № 2570а) пропонується уточнити визначення статусу «замовника» будівництва, категорії складності об'єктів будівництва, скасувати необхідність отримання дозволу на переобладнання, перепланування житлового будинку (приміщення) без втручання в його несучі конструкції.

Проектом також передбачається конкретизувати повноваження посадових осіб при здійсненні контролю у відповідній сфері та встановити персональну юридичну відповідальність за порушення державних будівельних норм, стандартів і правил під час забезпечення обстеження та паспортизації будівель і споруд.

Відповідні зміни пропонується внести до ряду законодавчих актів: Житлового кодексу Української РСР, Кодексу України про адміністративні правопорушення, законів України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про архітектурну діяльність», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про відходи» та ін.

Члени комітету підтримали законопроект, прийняття якого, на їхню думку, сприятиме удосконаленню державної політики у сфері регулювання містобудівної діяльності, у тому числі здійснення державного архітектурно-будівельного контролю (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.10).

Комітет з питань верховенства права та правосуддя рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (щодо забезпечення виконання судових рішень). Як зазначалося на засіданні комітету, законопроект (реєстр. № 2237) спрямовано на усунення прогалин у законодавстві щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини з метою захисту прав і свобод громадян України.

Проектом закону пропонується внести до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» ряд змін, які мають дати змогу прискорити виконання рішень Європейського суду з прав людини й реалізувати права громадян на справедливий судовий розгляд.

Під час обговорення народні депутати, підтримуючи проєкт загалом, висловили до нього ряд зауважень, зокрема

техніко-юридичного характеру, які будуть враховані при його доопрацюванні до другого читання.

Члени комітету наголошували, що зміст ч. 3 ст. 6 документа має бути приведений у відповідність до змісту нової редакції ч. 1 цієї статті. Це стосується, зокрема, уточнення необхідності збереження у ч. 3 положення про визначення видання, яке здійснює переклад і опублікування повних текстів рішень Європейського суду на конкурсній основі в умовах, коли, згідно з новою редакцією ч. 1 цієї статті, такий переклад здійснюється органом представництва, а його текст опубліковується спеціалізованим офіційним виданням у питаннях практики Європейського суду.

Крім того, парламентарі вказували на те, що запропоноване виокремлення положень ч. 1 та 2 чинної редакції ст. 19 «Застосування у сфері законодавства та адміністративній практиці» у нову ст. 20 «Забезпечення юридичної експертизи нормативно-правових актів» не створює нового регулювання відповідних суспільних відносин, а лише порушує стабільність відповідного законодавства, яке є одним з чинників належного правового порядку та правової визначеності (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.10).

Деякі питання законодавчого забезпечення посилення соціального захисту дітей і підтримки сімей з дітьми було обговорено під час засідання робочої групи у Комітеті з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму.

Як зазначив головуючий на засіданні робочої групи заступник голови комітету О. Присяжнюк, найближчим часом народні депутати – члени комітету мають підготувати і внести на розгляд Верховної Ради України законопроект, яким мають бути законодавчо врегульовані питання впровадження сімейного патронату. О. Присяжнюк також нагадав учасникам засідання, що ці питання вже обговорювалися у комітеті під час круглого столу на тему: «Сімейний патронат: досвід впровадження та шляхи законодавчого врегулювання», який відбувся 12 червня цього року.

За словами учасників обговорення, сімейний патронат – це комплексна послуга, що передбачає тимчасовий догляд і виховання дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, батьками складних життєвих обставин і на період прийняття рішення про набуття дитиною статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, і визначення форми її влаштування.

Під час засідання було обговорено також механізми оплати праці патронатних вихователів і питання доцільності надання службового житла патронатним сім'ям (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>)*. – 2013. – 23.10).

В Верховной Раде зарегистрирован второй законопроект, предусматривающий возможность лечения украинских заключенных за рубежом.

Автор проекта № 3461 «О внесении изменений в ст. 84 Уголовного кодекса Украины относительно возможности лечения за рубежом лиц, приговоренных к лишению свободы» – внефракционный депутат А. Лабунская.

Ранее Верховная Рада зарегистрировала законопроект депутата С. Мищенко, согласно которому предлагалось разрешить заключенным, болезни которых требуют лечения за рубежом, предоставлять отсрочку от отбывания наказания. С. Мищенко предлагает предусмотреть, что суд, в связи с болезнью осужденного, может отсрочить наказание лица на срок его лечения за рубежом. После лечения осужденный должен вернуться для дальнейшего отбывания наказания (*Електронні Вісті (<http://elvisti.com>)*. – 2013. – 23.10).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович під час зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Дж. Пайєттом передав один із перших примірників нового англomовного видання «Кобзаря» для бібліотеки

ки Конгресу США. Ще один примірник видання В. Янукович передав до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Нове видання «Кобзаря» англійською мовою здійснене цього року в рамках підготовки до відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. Переклад здійснив американський поет, перекладач і журналіст П. Фединський (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (www.president.gov.ua). – 2013. – 23.10).

24–25 жовтня 2013 р. Президент України В. Янукович здійснить робочий візит до Республіки Білорусь, у рамках якого візьме участь у черговому засіданні Ради глав держав Співдружності Незалежних Держав, а також у засіданні Вищої євразійської економічної ради на рівні глав держав. Про це повідомив радник Президента, керівник Головного управління з питань міжнародних відносин Адміністрації Президента України А. Гончарук.

Порядком денним засідання Ради глав держав СНД передбачені питання щодо ключових напрямів розвитку Співдружності та поглиблення багатосторонньої співпраці. Зокрема, планується ухвалити рішення щодо оголошення 2015 р. Роком ветеранів Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. у СНД, а 2014 р. – Роком туризму, а також стосовно реалізації ряду міждержавних програм, спрямованих на боротьбу зі злочинністю.

«Засідання Вищої євразійської економічної ради на рівні глав держав, яке відбудеться 24 жовтня, стане гарною нагодою для української сторони обмінятися думками щодо стану та перспектив розвитку започаткованої у травні поточного року поглибленої взаємодії нашої держави з Євразійською економічною комісією, а також розглянути напрями взаємовигідного співробітництва в умовах очікуваного запровадження зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом», – зазначив А. Гончарук.

Крім того, під час візиту до Республіки Білорусь глава держави планує провести ряд зустрічей зі своїми колегами

з метою обговорення актуальних питань двосторонньої взаємодії (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 23.10).

Президент України В. Янукович обговорить со своим коллегой В. Путиным проблемы российско-украинских отношений в случае подписания Соглашения об ассоциации с Евро-союзом. Как сообщил помощник президента РФ Ю. Ушаков, переговоры состоятся в Минске 24 октября.

«Я думаю, что этот вопрос нависает над всем комплексом наших отношений и, естественно, он будет в той или иной мере затронут президентами», – сказал Ю. Ушаков.

Он также отметил, что «украинский вопрос» станет одним из ключевых. «По Украине очень обширная повестка дня. Главное, что состоится контакт, который, как мы считаем, будет полезен. Было много контактов и летом, и осенью. И это продолжение бесед между президентами», – добавил помощник президента РФ. Об этом сообщает ТСН.ua.

24 октября в Минске состоится очередное заседание Высшего евразийского экономического совета на уровне лидеров государств – главного органа Таможенного союза и единого экономического пространства России, Беларуси и Казахстана. Президент Украины В. Янукович примет участие в заседании Высшего евразийского экономического совета (*Електронні Вісти (http://elvisti.com)*). – 2013. – 23.10).

Прем'єр-міністр України М. Азаров провів зустріч зі співголовами моніторингової місії Європарламенту А. Кваснєвським і П. Коксом. Це 23-й візит місії в Україну (П. Кокс і А. Кваснєвський розпочали свою роботу в Україні у червні 2012).

Під час зустрічі сторони обмінялися думками стосовно виконання Україною умов, необхідних для підписання Угоди про асоціацію та всеохоплюючу зону вільної торгівлі під час саміту Східного партнерства, який відбудеться у Вільнюсі

28–29 листопада. Зокрема, обговорено питання прийняття так званих євроінтеграційних законопроектів, визначених Планом дій (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 22.10).

Прем'єр-міністр України М. Азаров провів зустріч з міністром закордонних справ Польщі Р. Сікорським і міністром закордонних справ Швеції К. Більдтом.

Під час зустрічі глава українського уряду поінформував про економічну ситуацію в Україні та про ті реформи, які впроваджуються у нашій державі.

Він також нагадав, що уряд на своєму засіданні 18 вересня прийняв проект Угоди про асоціацію з ЄС. На сьогодні цей проект перебуває на розгляді держструктур, після чого буде винесений на розгляд Президента. «Україна активно виконує ті домовленості, які досягнуті з ЄС. Ми можемо відзначити значний прогрес у реалізації наших домовленостей. Сьогодні в парламенті перебувають останні законопроекти, про які ми говорили. Україна також активно працює з посередницькою місією Кокса – Квасневського. Так що процес підготовки до підписання Угоди з ЄС проходить нормально», – зазначив М. Азаров.

Водночас Прем'єр-міністр підкреслив, що Україна має право розраховувати на більшу підтримку з боку Євросоюзу в той час, коли не відновлюються (або на них додаються ускладнення) традиційні ринки збуту.

У свою чергу міністр закордонних справ Швеції К. Більдт зазначив, що всі країни ЄС підтримують ініціативу асоційованого членства України в Євросоюзі: «На сьогодні – це одна з найважливіших ініціатив, якою ми займаємося». На його переконання, підписавши Угоду з ЄС, Україна зможе реалізувати свій величезний потенціал, зокрема в економічному плані.

Міністр закордонних справ Польщі Р. Сікорський зазначив, що підписання Угоди про асоціацію і створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС означає не кінець процесу, а початок роботи – роботи з впровадження підписаного документа. «Угода – це відправна точка, яка означає початок нових

реформ», – додав він (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 22.10).

Прем'єр-міністр України М. Азаров вимагає від усіх відповідальних служб до початку зимового періоду перевірити всі системи життєзабезпечення. Про це він заявив 23 жовтня на спільних штабних навчаннях «Порядок організації протидії загрозам і ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій у м. Київ у зимовий період».

Крім того, Прем'єр-міністр вимагає від обленерго розчистити просіки, якими йдуть електропередачі, а особливу увагу приділити тим небагатьом населеним пунктам, життєдіяльність яких забезпечується однією лінією електропередач. «Я вимагаю провести ревізію стосовно того, як у нас відбувається очистка просік під лінію електропередач. Те ж саме стосується і газозабезпечення», – сказав М. Азаров.

Глава уряду заслухав доповіді учасників штабних навчань щодо ліквідації можливих надзвичайних ситуацій, пов'язаних з аномальними снігопадами. «Те, що я побачив сьогодні, говорить про те, що ви зробили правильні висновки щодо негод, які були на початку року. Це дає нам впевненість у тому, що ваші служби зможуть швидко ліквідувати надзвичайну ситуацію у випадку, якщо вона повториться», – підсумував М. Азаров (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 23.10).

Україна впевнено збільшує свою присутність на світовому ринку продовольства. Так, уже цього року країні вдасться вийти на друге місце в світі за обсягами експорту основних зернових культур – пшениці, ячменю та кукурудзи. Проте плани у сільгоспвиробників більш амбітні – до 2020 р. наростити обсяги експорту до 41 млн т. Зокрема, планується збільшити обсяги поставок пшениці на 44 % і кукурудзи – на 34 %. Про це під час IV Українського зернового конгресу повідомив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«Потенціал аграрного сектору України вже цього року дасть нам змогу вийти на друге місце в світі після США за обсяга-

ми експорту основних зернових культур – пшениці, ячменю та кукурудзи. Загалом у поточному маркетинговому році буде експортовано близько 30 млн т зерна, ? повідомив міністр. – Україна впевнено посилює свою присутність на світовому ринку продовольства. Більше того, Україна, за прогнозами Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН ФАО й Організації економічного співробітництва та розвитку, має всі передумови і реальні можливості зміцнити свої і без того досить тверді позиції».

Також очільник відомства розповів і про перспективи виробництва зернових. Насамперед, аграрії зможуть збирати більші врожаї завдяки зростанню врожайності. «Україна має резерви істотного нарощування врожайності. І це питання тримає під особистим контролем Президент України В. Янукович. Вихід на рівень у 90 % від врожайності розвинутих країн при збереженні існуючих площ забезпечить додатково до 30 млн т виробництва. Це не завдання одного чи декількох років, однак ми знаходимо можливості вдосконалювати державну політику й стимулювати істотний подальший приріст», – зазначив М. Присяжнюк (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 23.10).*

Україна може отримати понад 4 млрд грн додаткових надходжень від експорту сільгосппродукції. Ці кошти надійдуть у разі створення зони вільної торгівлі з ЄС. А від торгівлі зерновими Україна зможе додатково отримати ще понад 2 млрд грн. Про це на IV Українському зерновому конгресі повідомив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«Після підписання Угоди про асоціацію з ЄС має запрацювати її ключова складова – поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. Це стане головним механізмом економічної інтеграції України у ринок ЄС», – зазначив М. Присяжнюк.

За словами міністра, у довгостроковій перспективі створення зони вільної торгівлі вигідне не тільки для України та Євросоюзу, але і для інших торговельних партнерів України.

«Початковий ефект від скасування мит з боку ЄС, за оцінками експертів, забезпечить додаткові надходження від експорту сільгосппродукції обсягом понад 4 млрд грн. Зокрема, від торгівлі зерном Україна зможе додатково отримати більше 2 млрд грн», – наголосив М. Присяжнюк (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 23.10).

Кабінет Міністрів підтримав розроблений Мінсоцполітики законопроект щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Про це сказала міністр соціальної політики Н. Королевська одразу після засідання уряду. За її словами, законопроект розроблено на виконання Державної програми забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 р.

«Мета законопроекту – подолання ряду гендерних проблем. Серед них: низький рівень представництва жінок на керівних посадах в органах виконавчої та законодавчої влади, розрив в оплаті праці українських жінок і чоловіків та низький рівень економічної активності жінок та їх представництва у керівництві бізнес-структур», – сказала Н. Королевська.

За словами міністра, законопроектом передбачається запровадження 30-відсоткових гендерних квот у виборчих списках політичних партій на виборах до парламенту та місцевих рад. Наразі у складі Верховної Ради України лише 9,4 % жінок-депутатів. «На відміну від більшості інших законопроектів наш документ комплексний та має на меті забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків навіть у сфері бізнесу та працевлаштування шляхом підтримки менш представленої статі. Тобто при призначенні на посаду за умови однакової кваліфікації кандидатів віддавати перевагу будуть менш представленій статі. Таким чином ми будемо сприяти розвитку професійного потенціалу представників найменш представленої статі у різних сферах трудових відносин з метою їх просування по роботі, – сказала Н. Королевська. – Удосконалення законодавства з гендерних питань є надзвичайно важливим у контексті запровадження євро-

пейських підходів до врегулювання проблем рівності прав і можливостей жінок і чоловіків» (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 23.10).*

21 жовтня 2013 р. у Люксембурзі під спільним керівництвом діючого голови ОБСЄ, міністра закордонних справ України Л. Кожари та міністра закордонних справ головуючої в ЄС Литви Л. Лінкявічуса відбулося засідання у форматі «Трійка ОБСЄ – ЄС».

Під час зустрічі міністри зосередились на обговоренні актуальних питань безпеки у регіоні ОБСЄ, приділивши особливу увагу врегулюванню тривалих конфліктів.

У контексті останнього раунду переговорів з придністровського врегулювання у форматі «5+2», який відбувся у Брюсселі на початку жовтня, діючий голова ОБСЄ відзначив, що «це був гарний приклад нашої співпраці задля досягнення спільної мети – безпеки та процвітання у Східній Європі». Л. Кожара закликав і надалі заохочувати обидві сторони до максимально конструктивного обговорення всього комплексу питань порядку денного переговорів.

ОБСЄ та ЄС також тісно співпрацюють у рамках женевських міжнародних дискусій, на яких вони співголовують разом з ООН. За словами Л. Кожари, необхідні узгоджені дії ОБСЄ, ЄС та ООН з метою належного проведення наступного раунду консультацій у листопаді.

Важливою темою засідання у Люксембурзі стала підготовка до засідання Ради міністрів ОБСЄ, яке відбудеться у Києві у грудні ц. р. Л. Кожара відзначив позитивну оцінку пропозицій українського головування щодо проектів рішень Ради міністрів ОБСЄ з боку ЄС і закликав до результативної взаємодії у підготовці до зустрічі міністрів (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 23.10).*

21 жовтня ц. р. у Люксембурзі міністр закордонних справ України Л. Кожара зустрівся з високим представником

ЄС у закордонних справах і політики безпеки, віце-президентом Європейської комісії К. Ештон.

Під час зустрічі відбувся обмін думками щодо досягнутого Україною прогресу на шляху до підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом під час саміту Східного партнерства у Вільнюсі наприкінці листопада 2013 р. К. Ештон поінформувала міністра про перебіг і підсумки дискусії під час засідання Ради міністрів ЄС у закордонних справах, зокрема у контексті виконання українською стороною відповідних критеріїв.

Під час зустрічі були також обговорені актуальні питання міжнародного та регіонального співробітництва. Л. Кожара поінформував К. Ештон про стан виконання ключових пріоритетів головування України в ОБСЄ. Також високий представник ЄС відзначила рішення України зробити конкретний внесок в операцію ЄС по боротьбі з піратством «Аталанта» шляхом участі українського фрегата «Гетьман Сагайдачний» у патрулюванні біля берегів Сомалі на початку 2014 р. (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 23.10).*

Мініфраструктури та Державіаслужба продовжують політику розширення географії польотів і залучення нових перевізників – заявки авіакомпаній на експлуатацію повітряних ліній задовольняються у повному обсязі.

З початку роботи Комісії з формування та реалізації державної політики щодо експлуатації повітряних ліній – упродовж травня – жовтня 2013 р. – розглянуто 203 заяви перевізників щодо виконання міжнародних регулярних рейсів. Авіакомпаніям надано права на експлуатацію 122 повітряних ліній з Києва та більшості регіональних аеропортів. У наданні 81 права відмовлено – на ті повітряні лінії, на яких Україна вичерпала свою квоту відповідно до міжнародних угод про повітряне сполучення.

Комісією надано 35 прав на експлуатацію повітряних ліній на внутрішніх регулярних рейсах – задоволено всі заяви авіаперевізників. Крім традиційних рейсів із Києва до потуж-

них регіональних аеропортів України, надано права авіакомпаніям: «Ейр Онікс» виконувати польоти сполученням Донецьк – Сімферополь, «Дніпроавіа» – Дніпропетровськ – Івано-Франківськ, «Ян Еір» – Чернівці – Київ, Ужгород – Київ, Маріуполь – Київ, Запоріжжя – Київ.

Для виконання чартерних рейсів Комісією надано 235 прав на експлуатацію повітряних ліній до багатьох курортів світу, з них 203 – на сезон зимової навігації 2013–2014 рр.

За заявами авіакомпаній комісією анульовано 85 раніше наданих призначень, за якими перевізники не планують виконувати регулярні рейси.

Загалом упродовж травня – жовтня 2013 р. проведено вісім засідань комісії – розглянуто 570 заяв 14 українських авіаперевізників щодо надання та анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній на виконання міжнародних і внутрішніх регулярних рейсів, а також серії міжнародних чартерних рейсів. Нагадаємо, до складу комісії входять представники Міністерства інфраструктури та Державної авіаційної служби (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 23.10).

Украина и Европейский Союз завершили согласование текста договора о создании авиационного пространства, или так называемом «открытом небе».

Как говорится в сообщении представительства Украины при ЕС, для этого понадобилось восемь раундов переговоров. Последний из них состоялся 21–22 октября в Брюсселе. Следующим шагом должно стать подписание договора.

«Открытое небо» позволит авиакомпаниям Украины и ЕС получить беспрепятственный доступ на маршруты между странами и внутри Украины. Сейчас эти отношения регулируются межправительственными соглашениями.

Переговоры по этому соглашению начались еще в 2007 г.

Напомним, крупнейшая европейская лоукост-авиакомпания Ryanair планирует выйти на украинский рынок после того, как будет подписано «открытое небо» (*Левый берег (http://lb.ua)*). – 2013. – 23.10).

ПОЛІТИКА

23 октября возле здания киевской мэрии прошла акция протеста оппозиции против проведения сессии Киевсовета. В акции приняло участие около 500 человек. Участники акции держали флаги политических партий «Свобода», «Батьківщина», УДАР.

Представители оппозиционных партий протестовали против проведения сессий Киевсовета, считая его нелегитимным из-за окончания срока полномочий нынешнего состава (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 23.10).

Лидеры оппозиции А. Яценюк, В. Кличко, О. Тягныбок и оппозиционные народные депутаты после митинга возле КГГА направились в Верховную Раду с требованием вызвать в парламент министра МВД и поставить на голосование вопрос выборов мэра Киева и Киевсовета.

Как известно, оппозиционеры требуют выборов мэра Киева и Киевсовета, считая его нелегитимным (*МинПром – інформація бизнес-класса* (<http://minprom.ua>). – 2013. – 23.10).

Фракция УДАР в Киевсовете шестого созыва выступает за срочное назначение выборов киевского городского головы и депутатов Киевсовета. Об этом говорится в заявлении фракции. «Депутаты Киевсовета шестого созыва от фракции УДАР выступают за возвращение киевлянам права на самоуправление, которое они получили еще в 1494 г. Именно киевляне через своих законных представителей должны решать острые социально-экономические проблемы Киева. Только законно избранные представители смогут не допустить ежегодного незаконного изъятия миллиардов гривен из Киевского городского бюджета партией власти, которых так не хватает для обеспечения жизнедеятельности и дальнейшего развития нашего родного города», – отмечают в УДАРе.

Депутаты фракции УДАР в Киевсовете шестого созыва в очередной раз обращаются к депутатам Верховной Рады с требованием срочно принять решение относительно проведения внеочередных выборов киевского городского председателя и депутатов Киевского городского совета (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 23.10).

Сегодня проводить выборы депутатского корпуса Киева нельзя. Об этом на брифинге в Верховной Раде Украины заявил глава фракции Партии регионов А. Ефремов, передает корреспондент «РБК-Украина».

«Давайте проводить все выборы осенью 2015 г. ... Но сегодня проводить выборы депутатского корпуса Киева нельзя. Любой депутат тогда подаст в суд, выиграет его, учитывая решение Конституционного Суда о проведении выборов в 2015 г.», – отметил А. Ефремов.

Также он заявил, что досрочные выборы мэра Киева будут законными. «Мы имеем право назначить досрочные выборы мэра Киева... Ведь Черновецкий написал заявление об отставке... Но для этого нужно постановление, и если мы такие досрочные выборы мэра проведем, то все равно тогда через год-полтора года мы опять должны будем проводить выборы и мэра и Киевсовета», – заявил он.

А. Ефремов напомнил о решении КСУ относительно проведения местных выборов по всей территории осенью 2015 г., что с точки зрения экономики бюджетных средств также целесообразно (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 23.10).

Экс-премьер-министр Украины Ю. Тимошенко согласна на частичное помилование, заявил лидер «Батьківщини» А. Яценюк.

«Да, Ю. Тимошенко согласна на частичное помилование. Она это четко отметила, что делает серьезный шаг – она для судьбы Украины готова принять частичное помилование», – заявил А. Яценюк.

Отметим, что 21 октября Европейский Союз призвал Украину решить ситуацию с экс-премьером Ю. Тимошенко как можно скорее, так как затягивание ставит под угрозу подписание Соглашения об ассоциации. После этого Президент Украины В. Янукович пообещал решить вопрос Ю. Тимошенко. По его словам, законопроект о выезде экс-преьера Ю. Тимошенко на лечение за рубеж в ближайшее время будет внесен в парламент (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 23.10).

Вариант частичного помилования экс-преьера, предложенного миссией Кокса – Квасьневского, позволит Ю. Тимошенко стать «свободным человеком» и принять участие в выборах, заявил защитник экс-преьера.

Согласие экс-преьера Ю. Тимошенко на частичное помилование не означает, что она перестанет бороться за восстановление всех своих гражданских прав. Об этом заявил защитник экс-преьера С. Власенко. По его словам, предложенный миссией Кокса – Квасьневского вариант частичного помилования является «минимальным компромиссом», который даст возможность Ю. Тимошенко «стать свободным человеком». «А со всеми последующими отягощениями, которые остаются, мы будем бороться юридическим путем в судебных учреждениях Украины и международных судах», – сообщил С. Власенко. Как он объяснил, дополнительное наказание в виде потери права занимать должности до трех лет вероятно, но «это не значит, что Тимошенко и Евросоюз с этим смирились». Ю. Тимошенко продолжит борьбу за возможность участвовать в выборах. «Это означает, что эта часть приговора формально юридически остается, и она продолжит бороться с этим в международных и европейских институтах», – рассказал С. Власенко (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 23.10).

Политолог, председатель правления Центра политических исследований «Пента» В. Фесенко назвал арест опального народного депутата И. Маркова очередной ошибкой

власти и силовых структур. По его мнению, репрессии только усилят позиции политика среди настроенных на объединение с Россией, Беларусью и Казахстаном в рамках Таможенного союза избирателей Юга и Востока Украины.

«Возникает вопрос, насколько эти действия являются целесообразными и правомерными, нет ли в этом случае выборочного правосудия», – считает В. Фесенко.

Кроме того, говорит политолог, вчерашний штурм здания Одесского облУВД показал, что сторонники опального политика готовы к решительным действиям. «В Одессе он был известен давно, поэтому я совершенно не удивляюсь тому, что произошло. Очень показательно, что его сторонники смогли заблокировать действия правоохранителей. Такой радикальной и эффективной поддержки не продемонстрировали даже фаны Ю. Тимошенко в Киеве», – говорит В. Фесенко.

Кроме того, по мнению политолога, эта ситуация и действия власти и правоохранительных органов могут вызвать большой резонанс, недовольство и острую критику в Европе (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 23.10).

За период с января по сентябрь 2013 г. количество протестов против произвола правоохранительных органов побил все рекорды за период независимости Украины. Об этом свидетельствуют результаты мониторинга протестов, репрессий и уступок Центра исследования общества.

По данным мониторинга, за первые девять месяцев 2013 г. было зафиксировано 333 протестных события, которые поднимали вопрос произвола или бездействия правоохранительных органов, что составило 12 % от всех протестных событий за этот период. Такое количество протестов на 25 % больше, чем за весь предыдущий год, и в несколько раз больше, чем в 2010 и 2011 г.

Как отметили в центре, основная волна недовольства приходится на июль 2013 г. из-за событий во Врэдиевке. Предыдущие волны подобных протестов были вдвое меньше. Поводом для них послужила смерть студента И. Индыло в киевском

отделении милиции в июне 2010 г., задержание активистов в связи с уничтожением памятника Ленину в Запорожье в январе 2011 г., изнасилование и убийство жительницы Николаева О. Макар (2012).

Также данные мониторинга свидетельствуют, что, выступая против бездействия или произвола правоохранителей, украинцы реже прибегают к конфронтационной или насильственной тактике. Так, с начала 2013 г. только 4 % протестов имели насильственный характер – по сравнению с 7 % протестов в целом. И только в 15 % случаев протестующие прибегали к ненасильственной, но конфронтационной тактике – по сравнению с 19 % в целом.

Также во время выступлений против произвола правоохранителей в 2013 г. реже уничтожалось имущество – только в 4 % акций, по сравнению с 6 % протестов в целом. При этом в среднем 17 из 100 таких протестов подвергались репрессивным негативным реакциям со стороны властей (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 22.10).

ЕКОНОМІКА

По просьбе правительства Украины Европейской экономической комиссией ООН проведен Обзор инновационного развития Украины. Такая масштабная и знаковая работа проведена впервые. Обзор отражает итоги серий консультаций и дискуссий между экспертами ЕЭК ООН и политиками, чиновниками, представителями научных учреждений и бизнес-сообщества Украины.

Консультативные приемы, примененные в Обзоре, опираются на опыт, накопленный Европейской экономической комиссией ООН в ее работе по выявлению лучших практик и имеющегося опыта в области развития, основанного на знаниях, при этом особое внимание уделяется трудностям, возникающим в странах с переходной экономикой.

Практическая работа по созданию Обзора инновационного развития Украины началась в мае 2012 г. Выводы и рекоменда-

дації, що містяться в Обзоре, призначені сприяти значущому удосконавленню нормативно-інституційної бази інноваційної діяльності і відображають актуальність і корисність прийняття відповідних політичних рішень.

Обзор інноваційного розвитку України ЕЖ ООН стосується: поточної економічної і інноваційної діяльності в нашій країні, національної інноваційної системи і управління інноваціями, рамкових умов, інноваційної політики і інструментів, генерації знань, зв'язки між наукою і виробництвом і співпраці в інноваційному процесі, фінансування інноваційного підприємництва, ролі інновацій в міжнародній економічній інтеграції, перспектив інвестиційних проєктів, які перекладені на інноваційні рейки і джерел інформації (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 23.10).

За словами директора департаменту інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Міністерства економічного розвитку і торгівлі В. Коваленка, у першому півріччі 2013 р. обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив 2,6 млрд дол., при цьому обсяг фінансових ресурсів, внесених інвесторами з початку інвестування на 1 липня 2013 р., сягнув 55,3 млрд дол. Про це УНН повідомили у прес-службі Мінекономрозвитку.

На підприємствах промисловості зосереджено 31,7 % загального обсягу інвестицій в Україну, в установах фінансової та страхової діяльності – 26,9 %.

За словами чиновника, слід зазначити, що структура за формами залучення іноземного капіталу за період 2002 р. – перше півріччя 2013 р. значно змінилась. Так, у 2001–2004 рр. внески у вигляді рухомого та нерухомого майна займали 28–36 %. На сьогодні в структурі акціонерного капіталу нерезидентів домінують вкладення в грошових внесках. «Форми залучення іноземного капіталу значно змінились. На сьогодні до України

заходять, у більшій частині, іноземні інвестори, які направлені на те, щоб розміщувати своє виробництво в Україні або співпрацювати з нашими вітчизняними виробниками», – підкреслив В. Коваленко.

Він наголосив, що уряд і надалі робитиме все можливе для створення сприятливих умов ведення бізнесу в країні для збільшення обсягів залучення як іноземних, так і вітчизняних інвестицій *(Українські Національні Новини (http://www.unn.com.ua). – 2013. – 23.10).*

Надходження платежів до місцевих бюджетів в поточному році становили 70,2 млрд грн. Приріст надходжень до минулого року становить 4,4 млрд грн, або 7 %. Міністерством доходів і зборів забезпечено адекватні макроекономічним показникам темпи надходжень податкових і митних платежів до місцевих бюджетів.

Структура бюджетів територіальних громад залишається сталою – як і раніше, дві третини надходжень забезпечується за рахунок сплати податку на доходи фізичних осіб. У 2013 р. відрахування з доходів громадян становили 47 млрд грн, що більше порівняно з минулим роком на 2,8 млрд грн, або 6,5 % при зростанні фонду оплати праці на 4,5 %.

Збільшення відрахувань з податку на доходи фізичних осіб вдалося досягнути, головним чином, за рахунок «детінізації» використання найманої праці та індивідуального підприємництва. Зокрема, за результатами заслуховування керівників підприємств-боржників на засіданнях комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати погашено таку заборгованість на 1 млрд грн, підвищили рівень виплати заробітної плати понад 50 тис. суб'єктів *(Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 23.10).*

У січні – серпні поточного року з України було вивезено більше 78 тис. т коксу, напівкоксу із кам'яного вугілля, бурого та ретортного вугілля. Про це йдеться в останніх даних

Державної служби статистики України, повідомляє УНН. Згідно з даними Держстату, у січні – серпні 2013 р. з України було вивезено 78 тис. 600 т коксу та напівкоксу із кам'яного вугілля, лігніту, бурого вугілля та ретортного вугілля на загальну суму 27 млн 457 тис. дол.

Як раніше повідомляв УНН, у січні – серпні поточного року з України було експортовано кам'яного вугілля на суму 439 млн 98,2 тис. Дол., що на 4,3 % більше, ніж обсяги експорту в аналогічному періоді 2012 р. (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 23.10).

Залізничники збільшили продуктивність експлуатації локомотивів попри скорочення чисельності їх експлуатаційного парку, повідомили в Головному управлінні перевезень «Укрзалізниці».

Так, за дев'ять місяців 2013 р. одним електровозом було перевезено 1,507 млн т вантажу на км брутто, або на 5,2 % більше порівняно з аналогічним періодом 2012 р. Продуктивність тепловоза становила 962 тис. км брутто, що на 0,6 % перевершує показник минулого року. Середньодобовий пробіг локомотива, порівняно з дев'ятьма місяцями 2012 р., збільшився на 21 км (на 4,4 %) – до 499 км.

Згідно з програмою оновлення локомотивного парку залізниць України на 2012–2016 рр., уже найближчим часом необхідно замінити 509 застарілих електровозів. За результатами проведеної процедури державних закупівель послуг фінансового лізингу на придбання електровозів, Донецька, Львівська та Одеська залізниці уклали договори на поставку 350 локомотивів. Придніпровська залізниця у рамках програми оновлення локомотивів отримає 110 вантажних електровозів постійного струму серії ВЛ11М/6 (*Урядовий портал* (www.kmti.gov.ua). – 2013. – 23.10).

За дев'ять місяців 2013 г. механізмами льготного довгосрочного кредитування молодих семей и государственной

поддержкой для строительства доступного жилья воспользовались 2163 семей, что на 60 % больше, чем за аналогичный период прошлого года. Об этом сказал председатель правления Государственного фонда содействия молодежному жилищному строительству Л. Рисухин.

По словам Л. Рисухина, за девять месяцев 2013 г. механизмами льготного долгосрочного кредитования молодых семей и государственной поддержки для строительства доступного жилья воспользовались 2163 семей. Это по сравнению с аналогичным периодом прошлого года (тогда государственной поддержкой для приобретения жилья воспользовались 1349 семей) на 60 % больше.

По состоянию на 1 октября 2013 г., в рамках реализации программ фонда, введено в эксплуатацию 33 жилых домов в разных регионах Украины, в которых 1080 квартир получили семьи – участники программ фонда. Показательно, что по жилищным программам в течение девяти месяцев текущего года освоено 168,02 млн грн средств государственного и 20,84 млн грн местных бюджетов. При этом в рамках жилищных программ в строительную отрасль привлечено дополнительно 310,6 млн грн кредитных ресурсов коммерческих банков и 319,3 млн грн собственных взносов граждан. Таким образом, в рамках жилищных программ, которые реализует фонд, в строительную отрасль в 2013 г. уже привлечено 818,5 млн грн.

Напомним, сейчас в Украине наибольшей популярностью пользуются две государственные программы обеспечения населения жильем – «Удешевление стоимости ипотечных кредитов для населения» и «Доступное жилье: 70 на 30» (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 23.10).

Минулого тижня Держземагентство вийшло на рекордні показники реєстрації земельних ділянок. За день органи земельних ресурсів зареєстрували 6587 земельних наділів. Про це розповів голова Держземагентства України С. Тимченко, передає УНН з посиланням на прес-службу

відомства. Тобто щохвилини фахівці реєструють п'ять земельних ділянок.

Цього року станом на 21 жовтня зареєстровано 884 112 нових земельних ділянок і видано 687 446 витягів із Поземельної книги. Зокрема, на сьогодні землевпорядники зареєстрували у Київській області 87 113 земельних ділянок, Вінницькій – 59 471, Львівській – 43 365, Хмельницькій – 42 350, Чернігівській – 41 272, Полтавській – 39 764, Донецькій – 39 254, Черкаській – 38 173 наділи землі.

За словами С. Тимченко, нині кадастрові реєстратори істотно скоротили час як на реєстрацію ділянки, так і на видачу витягів **(Українські Національні Новини** (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 23.10).

Запуск першого українського супутника зв'язи «Лыбидь», котрий был намечен на конец декабря, отложен на третью декаду апреля.

По словам главы Госкосмоса Ю. Алексева, перенос запуска связан с техническими проблемами, которые возникли в ходе реализации проекта.

Напомним, работы по созданию «Лыбиди» ведутся с начала 1990-х годов, в проект неоднократно вносились изменения, а сроки запуска переносились. Реализация проекта активизировалась в 2009 г., когда Кабинет Министров привлек для финансирования строительства спутника кредит Канадского экспортного агентства на сумму 254,6 млн дол. под госгарантии.

В 2010 г. началось строительство «Лыбиди» совместными усилиями канадской компании MacDonald Dettwiler and Associates и российского предприятия «Информационные спутниковые системы им. М. Ф. Решетнева». Сборка спутника произойдет в России.

В апреле нынешнего года Кабмин решил дополнительно выделить на «Лыбидь» 10 млн дол. Деньги пойдут на увеличение его полезной нагрузки и оплату ресурса спутника **(Левый берег** (<http://lb.ua>). – 2013. – 23.10).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Українці повинні банкам 193 млрд грн. Финансисти назвали самых крупных и активных должников страны. Больше всего должны банкам жители Киева и области – 40,5 % всех займов, оформленных физлицами. На втором месте оказалась Днепропетровская область – 7,7 %, на третьем – Донецкая – 7,3 %. Исследование проводилось Независимой ассоциацией банков (на базе статистики Нацбанка).

Немного иначе выглядит рейтинг по размерам займов. Как и в первом случае, лидирует столичный регион, где в среднем на одного жителя приходится кредит в 17,1 тыс. грн, за ним следует Одесская область (5,7 тыс. грн), закрывает тройку Днепропетровская область (4,5 тыс. грн). А всего кредитный портфель страны составляет 192,97 млрд грн.

Меньше всего кредиты набирают жители западных регионов. Исключение составляют только Львовская и Ивано-Франковская области. Банкиры объясняют данную тенденцию тем, что время от времени родственники заробитчан нуждаются в дополнительных средствах. По словам представителя одного из банков, львиная доля кредитных портфелей банков приходится на густонаселенные промышленные регионы, где сосредоточена большая часть предприятий и финансовых организаций.

Банкиры не скрывают, что в первую очередь пытаются закредитовать самые платежеспособные регионы. «Больше всего розничных займов выдается в населенных пунктах с высоким уровнем официальных доходов», – сказал представитель еще одного коммерческого банка (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>)). – 2013. – 23.10).

Уряд України створює ілюзію стабільності, як на фінансовому ринку країни, так і з виконання соціальних зобов'язань перед громадянами. Про це заявив народний депутат парламентської фракції УДАР, заступник голови Комітету

Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці П. Розенко в ефірі телеканалу ТВі, передає УНН.

«Нульова інфляція – це все одно, що нульова температура тіла у людини. Це показує, що економіка сьогодні практично лягла. Якщо все так добре, як говорить влада, то чому сьогодні люди від трьох місяців до півроку не отримують виплати з безробіття, допомоги на дітей та інші соціальні виплати? Такого я не пам'ятаю з 90-х років», – сказав П. Розенко.

Водночас депутат звернув увагу на невиправдані в умовах кризи бюджетні витрати для забезпечення утримання органів влади. «У нас проблеми в економіці, а Вищий господарський суд вирішив побудувати новий офіс за 1,5 млрд грн, МВС купує два десятки “Фольксвагенів” представницького класу на загальну суму 10 млн грн. На Хмельниччині є неофіційна вказівка затримувати оформлення виплат на дитину, бо коштів немає, і водночас для хмельницького губернатора купили лімузин за 0,5 млн грн. І це вважається нормальним? У мене складається враження, що для людей – у нас криза і проблеми, а влада собі ні в чому не відмовляє та живе в іншому світі», – пояснив він.

П. Розенко також додав, що кожен місяць Національний банк витрачає від 0,5 до 1,5 млрд дол. із золотовалютних резервів. «Це якраз є яскравим доказом того, що тривалий час триває девальвація. І нинішній курс гривні не відповідає реаліям нинішнього життя. Це є підтвердженням, що через зменшення золотовалютного резерву Національний банк України приховує реальний курс гривні, створює ілюзію стабільності гривні. Насправді для всіх економістів зрозуміло, що витрачання золотовалютних резервів є доказом поступової девальвації гривні, яка триває останні півтора роки», – вважає депутат від УДАРу (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 23.10).

Частичное прекращение деятельности правительства сократило квартальный рост экономики США на 0,25 п. п. и обошлось в потерю 120 тыс. рабочих мест в октябре, заявил главный экономический советник президента Б. Обамы.

Анализ ежедневных и еженедельных экономических данных показал упадок в таких сферах, как розничная торговля, экономическое доверие и ипотечное кредитование, что во многом было обусловлено 16-дневной приостановкой работы госорганов, подчеркнул Дж. Фурман, глава Совета экономических консультантов Белого дома.

Администрация опубликовала результаты доклада по экономической эффективности (СЕА) в тот же день, когда Министерство труда опубликовало отчет, согласно которому рост числа рабочих мест замедлился за месяц до того, как правительство временно прекратило работу.

Белый дом может использовать данные, чтобы подкрепить свою позицию в переговорах с Конгрессом США относительно бюджета, чтобы завершить их в декабре.

Бюджетный кризис, скорее всего, уменьшит рост ВВП в IV квартале на 0,5 п. п., заявил Р. Прайс, старший экономист из Ameriprise Financial Inc в Детройте.

Согласно сентябрьскому отчету, публикация которого была задержана в результате 16-дневного прекращения работы правительства, уровень безработицы в США упал до 7,2 % – минимальной отметки с ноября 2008 г. В августе показатель был зафиксирован на уровне 7,3 %.

В то же время эксперты ожидали повышения количества рабочих мест в прошлом месяце на 180 тыс. (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 23.10).

В результате тяжелого экономического кризиса, а также жестких мер экономии, принятых властями в Афинах, население Греции за пять лет стало почти на 40 % беднее. Чистый доход после вычета налогов во II квартале текущего года оказался на 29,5 % ниже аналогичного показателя 2008 г.

Таковы данные, обнародованные во вторник, 22 октября, национальным статистическим ведомством Греции Elstat. С учетом инфляции минус увеличивается почти до 40 %.

Из-за постоянной угрозы государственного банкротства греческое правительство сокращало расходы и повышало на-

логи, чтобы получить от международных кредиторов миллиарды евро финансовой помощи. К примеру, за последние четыре года социальные выплаты были сокращены на 26 %. Об этом сообщает Deutsche Welle (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 23.10).

Экономика Испании по результатам III квартала возросла на 0,1 % по сравнению с предыдущим кварталом, что означает ее выход из рецессии. До этого испанский ВВП сокращался в течение девяти кварталов подряд. Об этом пишет Lenta.ru, ссылаясь на данные Банка Испании.

Он также сообщил, что в стране снизились темпы роста безработицы. За период с июля по сентябрь количество безработных в Испании увеличилось на 3,1 %. В предыдущем квартале рост безработицы составлял 3,8 %, а в начале года – 4,5 %.

Напомним, что по итогам II квартала 2013 г. из полуторалетней рецессии вышла вся Еврозона. Прирост ее экономики за три месяца составил 0,3 %, что стало первым увеличением ее ВВП с октября 2011 г.

Выход из рецессии был обеспечен ускорением роста двух крупнейших экономик – Германии и Франции (последняя также вышла из рецессии во II квартале). Остальные страны из топ-5 экономик еврозоны – Италия, Испания, Нидерланды – оставались в рецессии (*Левый берег* (<http://lb.ua>)). – 2013. – 23.10).

Правительство Австралии сообщило о своих планах повысить верхний лимит долга государства на две трети, чтобы развеять опасения, что в будущем в стране может наступить финансовый кризис.

Долг Австралии, как ожидается, составит около 30 % от ВВП в текущем году. Кабинет, состоящий из консерваторов, намерен поднять лимит займов до 500 млрд австралийских дол. (486 млрд дол.). По прогнозам экспертов, Австралия достигнет своего текущего потолка в 300 млрд австралийских дол. в декабре текущего года.

Глава Казначейства Австралии Д. Хоккей заявил, что он хочет избежать чрезвычайной ситуации, с которой недавно столкнулись США. «Лимит госдолга должен быть установлен таким образом, чтобы обеспечить запас для укрепления стабильности на финансовых рынках и определенности, что правительство сможет финансировать свою деятельность в обозримом будущем», – заявил Д. Хоккей.

По данным Международного валютного фонда, долг Австралии, как ожидается, составит около 30 % от ВВП в текущем году, по сравнению с 92 % в Великобритании и почти 106 % в США (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 23.10).

Цены на жилую недвижимость в четырех крупнейших городах Китая возросли в прошлом месяце самыми большими темпами с января 2011 г., что вызвало опасения относительно возможности образования пузыря на рынке.

Цены в новостройках возросли в 69 из 70 городов, где этот показатель отслеживает правительство. При этом в Шэньчжэнь и Гуанчжоу стоимость недвижимости возросла сразу на 20 %, свидетельствуют данные Национального бюро статистики.

Цены в Пекине прибавили 16 %, в Шанхае стоимость жилой недвижимости возросла на 17 %, и это максимальный рост после того, как правительство изменило методологию в 2011 г.

Стоимость недвижимости растет, несмотря на то, что премьер Л. Кэцян ввел дополнительные меры для борьбы с такой ситуацией, включая повышение первоначального взноса при получении второго ипотечного кредита (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 22.10).